

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1992-1993

HANDELINGEN

12-13-14-15-16-17-18-19-20-21

VERGADERINGEN VAN DECEMBER 1992

ALGEMENE UITGAVENBEGROTING 1993

BELEIDSBRIEF LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD, LANDINRICHTING EN DRINKWATER-
VOORZIENING

HULDE

MEERJARENPLAN BRTN

MIDDELENBEGROTING 1993

PROGRAMMADECREET 1993

SINT-MICHIELSAKKOORD

VOORDRACHT, VOORZITTER, ONDERVOORZITTERS EN ONDERVOORZITTER-
SECRETARIS CENTRALE RAAD VAN DE ARGO

WATERVOORZIENING IN VLAANDEREN

Inhoud

Nr. 12 Maandag 14 december 1992 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 341

Begroting

Indiening en verwijzing, blz. 341

Begrotingsstuk

Indiening en verwijzing, blz. 341

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 341

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 341

Verslagen

Indiening, blz. 342

Tekst aangenomen door de commissies

Indiening, blz. 343

Meerjarenplan

Indiening en verwijzing, blz. 343

Besluiten van de Vlaamse Executieve

Indiening en verwijzing, blz. 343

Ministeriële besluiten

Indiening en verwijzing, blz. 344

Kennisgeving van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 344

Adviezen van de Vlaamse Mediaraad

Indiening en verwijzing, blz. 344

Adviezen van de MINA-raad

Indiening en verwijzing, blz. 344

Beslissing van de Geschillenraad

Indiening en verwijzing, blz. 344

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 344

Kennisgevingen van het Arbitragehof

Indiening, blz. 345

Schriftelijke vragen

Indiening, blz. 345

Samenstelling van commissies

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 345

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking, blz. 345

Sprekers : de heer M. Didden, verslaggever, de heren W. Seeuws, A. Denys, E. Van Rompuy, S. Platteau, F. Dewinter, L. Hancké, J. Geysels, minister-president L. Van den Brande, minister W. Demeester-De Meyer

Regeling van de werkzaamheden, blz. 371

Nr. 13 Maandag 14 december 1992 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 373

Mededeling van de voorzitter, blz. 373

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 375

Sprekers : de heren J. Geysels, A. Denys, E. Van Rompuy, H. Schiltz, F. Dewinter, J. Van Hauthem, S. Platteau, W. De Vlieghe, minister-president L. Van den Brande, minister W. Demeester-De Meyer

Buitenlandse en Europese aangelegenheden, blz. 394

Sprekers : de heer H. Suykerbuyk, verslaggever, de heren H. Coveliers, J. Van Hauthem, R. Wierinckx, J. Geysels, S. De Clerck, L. Van Nieuwenhuysen, D. Van der Maelen, H. Coveliers, L. Dhoore, H. Candries, J. Van Hauthem, minister J. Sauwens, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 410

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 414

Nr. 14 Dinsdag 15 december 1992 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 419

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – NR. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, blz. 419

Sprekers : de heer J. De Meyer, verslaggever, de heer W. Taelman, mevrouw A. Leysen, de heren G. Annemans, A. Schellens, J. Tavernier, L. Appeltans, E. Van Rompuy, A. Denys, G. Vanleenhove, J. Eeman, minister-president L. Van den Brande, minister L. Van den Bossche, minister L. Detiège

Regeling van de werkzaamheden, blz. 443

Nr. 15 Dinsdag 15 december 1992
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 445

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 14-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3
— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 15-A (BZ 1992) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

— 16-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

— 167 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

— 254 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Cultuur, blz. 445

Sprekers : de heer J. De Bremaeker, verslaggever, de heren P. Dewael, A. Denys, M. Van Peel, P. Van Grembergen, F. De Man, L. Peeters, J. Geysels, W. Seeuws, L. Hancké, H. Lauwers, L. Dierickx, L. Pierco, L. Martens, L. Monset, P. Hostekint, H. Coveliers, mevrouw T. Merckx-Van Goey, mevrouw A.-M. Neyts-Uytbroeck, minister H. Weckx

Media, blz. 476

Sprekers : de heer F. Sarens, verslaggever, de heren A. Denys, D. Van Mechelen, E. Van Rompuy, W. Seeuws, H. Coveliers

Motie van orde

Verdaging van een agendapunt, blz. 479

Sprekers : de heren A. Denys, E. Van Rompuy, P. Dewael, G. Annemans, W. Seeuws, D. Van Mechelen, M. Bartholomeussen, minister H. Weckx

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 14-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 15-A (BZ 1992) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

— 16-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3

— (Administratieve begroting)

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

— 167 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

— 254 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Media (Voortzetting), blz. 483

Sprekers : de heer D. Van Mechelen, mevrouw M. Dillen, de heren E. Van Rompuy, F. Van den Eynde, J. Van Hauthem, W. Seeuws, H. Coveliers, minister H. Weckx

Regeling van de werkzaamheden, blz. 501

Nr. 16 Woensdag 16 december 1992
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 503

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 14-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 15-A (BZ 1992) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

— 16-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

— 167 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

— 254 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken, blz. 503

Sprekers : de heer P. Tant, verslaggever, de heer R. Vanlerberghe, verslaggever, de heren L. Pierco, E. Vankeirsbilck, J. Van Hauthem, P. Van Grembergen, J. Tavernier, R. Van Hooland, E. Van Vaerenbergh, G. Cardoen, E. Beysen, A. Denys, E. Van Rompuy, L. Hancké, mevrouw M. Dillen, de heren M. Van der Poorten, M. Van Peel, minister L. Van den Bossche, minister T. Kelchtermans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 532

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 533

Nr. 17 Woensdag 16 december 1992
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 545

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – NR. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Openbare Werken en Vervoer, blz. 545

Sprekers : de heer F. Ghesquière, verslaggever, de heren V. Vautmans, T. Van Parys, J. Spinnewyn, J. De Mol, M. Maertens, R. Van Hooland, E. Beysen, H. Schiltz, J. De Seranno, M. Bartholomeeusen, J. Ansoms, minister T. Kelchtermans, minister J. Sauvens

Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting, blz. 572

Sprekers : de heer J. De Mol, verslaggever, de heer J. Timmermans, verslaggever, de heren F. Van den Eynde, M. Van der Poorten, V. Vautmans, J. De Seranno, P. Breyne, S. Platteau, J. Vande Lanotte, mevrouw M. Vogels, de heren J. Caudron, J. Van Eetvelt, mevrouw M. Aelvoet, de heren J. Van Hauthem, J. Eeman, minister T. Kelchtermans, minister N. De Batselier, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 607

Nr. 18 Donderdag 17 december 1992
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 609

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – NR. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Economie, Energie en Werkgelegenheid, blz. 609

Sprekers : de heer E. Schuermans, verslaggever, de heer H. Candries, verslaggever, de heren P. Deprez, A. Denys, mevrouw M. Aelvoet, de heren M. Olivier, F. Dielens, E. Van Rompuy, F. Wymeersch, P. Van Grembergen, minister L. Detiège, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 631

Nr. 19 Donderdag 17 december 1992
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 633

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Economie, Energie en Werkgelegenheid (Voortzetting), blz. 633

Sprekers : de heren J. Tavernier, E. Schuermans, H. Olaerts, P. Van Grembergen, E. Van Rompuy, A. Denys, P. Tant, minister L. Detiège, minister-president L. Van den Brande

Welzijn en Gezondheid, blz. 648

Sprekers : Mevrouw L. Maximus, verslaggever, de heer A. Arts, verslaggever, de heren A. Denys, G. Anthéunis, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heren K. Van Overmeire, G. Annemans, F. Van den Eynde, J. Van der Sande, M. Maertens, F. De Man, B. Vandendriessche, E. Van Vaerenbergh, L. Goutry, G. Swennen, J. Valkeniers, minister W. Demeester-De Meyer, minister L. Detiège

Regeling van de werkzaamheden, blz. 677

Nr. 20 Vrijdag 18 december 1992
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 679

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 793
Hoofdelijke stemming, blz. 793

Voorstel van motie van overeenstemming van de heer M. Olivier c.s. betreffende de aangepaste administratieve begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992 met de inhoud en de doelstellingen van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992

– 20 (1992-1993) – Nr. 2
Hoofdelijke stemming, blz. 795

Motie van aanbeveling van mevrouw V. Dua tot besluit van de op 17 november 1992 door mevrouw V. Dua gehouden interpellatie tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden over de watervoorziening in Vlaanderen
– 243 (1992-1993) – Nr. 1

Motie van aanbeveling van de heer M. Verwilghen tot besluit van de op 17 november 1992 door de heer M. Verwilghen gehouden interpellatie tot de heer N. De Batselier, minister vicepresident van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van

Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de waterdistributie in Vlaanderen
– 244 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 796
Sprekers : mevrouw V. Dua, de heren W. Verreycken, M. Verwilghen

Motie van aanbeveling van de heer F. Van den Eynde tot besluit van de op 17 november 1992 door de heer F. Van den Eynde gehouden interpellatie tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de objectiviteit van de BRTN-nieuwsdienst
– 245 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 798
Sprekers : de heren F. Van den Eynde, H. Coveliers

Motie van aanbeveling van de heer J. Van Hauthem tot besluit van de op 18 november 1992 door de heer J. Van Hauthem gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het Sint-Michielsakkoord
– 248 (1992-1993) – Nr. 1

Motie van aanbeveling van de heer A. Denys tot besluit van de op 18 november 1992 door de heer A. Denys gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie,

KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de houding van de Vlaamse regering tegenover de gevolgen van het Sint-Michielsakkoord
– 249 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 800
Sprekers : de heren J. Van Hauthem, A. Denys, V. Anciaux

Voorstel van resolutie van de heer W. Verreycken c.s. betreffende de Europese zetelverdeling
– 257 (1992-1993) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 803
Sprekers : de heren W. Verreycken, mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck

Hulde aan de heer Luc Dhoore, blz. 804

Regeling van de werkzaamheden, blz. 805

Bijlagen

Bijlage I : Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993 (Tabel), blz. 809

Bijlage II : Ontwerp van de decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993 (Tabel), blz. 819

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

– *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

– *De vergadering wordt geopend om 9.30 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

M. Eyskens : buitenslands ;

P. Berben, H. Olaerts : ambtsverplichtingen ;

F. Vermeiren : gezondheidsredenen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

MEERJARENPLAN VAN DE BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

MEERJARENPLAN VAN DE BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

BELEIDSBRIEF Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

De voorzitter : Wij behandelen nu de materies waarvoor respectievelijk ministers Van den Bossche, Van den Brande en Detiège bevoegd zijn, met name Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid.

De heer De Meyer, verslaggever, heeft het woord.

De heer J. De Meyer, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, op 21, 22 en 23 oktober 1992 besprak de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993 en de haar toegewezen artikels uit het programmadecreet.

De minister van Onderwijs gaf in zijn uitvoerige inleiding eerst enkele algemene beschouwingen en lichtte enkele concrete besparingsmaatregelen toe. Het substantiële gedeelte van zijn inleiding bestond in een toelichting bij zijn beleidsopties.

De begrotingsbespreking was ook deze keer meer een algemene bespreking van de opties van het beleid dan een cijfermatige analyse.

De onderwijsbegroting werd tijdens de begrotingsopmaak gespaard van zware budgettaire ingrepen omdat aan de onderwijsminister de ruimte werd geboden om tegen december van dit jaar structurele maatregelen uit te werken met het doel het onderwijsbudget beheersbaar te houden.

De bespreking spitste zich dan ook in eerste instantie toe op de financiering van het onderwijs in het algemeen, vooral met het oog op de financiering in de toekomst. Daarna

De Meyer

werd uitgebreid ingegaan op de maatregelen die de onderwijsminister wil voorstellen overeenkomstig de afspraken gemaakt bij de opmaak van de begroting en die hij her en der reeds heeft gelanceerd : schaalvergroting in het secundair onderwijs en het HOBV, hervormingsplannen in het volwassenenonderwijs, het afschaffen van de minimumpakketten, de herziening van het ziekteverlof.

Bij het bespreken van het programmadecreet werd ernstige kritiek geleverd op het afremmen van de groei van de werkmiddelen. Heel wat leden wezen op de nefaste gevolgen voor de scholen van het opeenvolgende besparen op de werkmiddelen.

Ook de maatregel waarbij de mogelijkheid tot detacheren beperkt wordt tot 0,1 percent van het aantal betrekkingen, oogste veel kritiek.

De minister verklaarde dat naar alternatieven werd gezocht en zou de commissieleden op de hoogte houden van zijn gesprekken met de onderwijskoepels inzake deze maatregel.

Het lijkt me nuttig in te gaan op de amendementen die in de commissie werden aangenomen.

Een eerste amendement betreft artikel 18 van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting. Het amendement houdt in dat de middelen van de DIGO voor investeringen zoals vastgelegd in artikel 18, § 1 van het decreet van 31 juli 1990 verhoogd worden met het saldo van de middelen einde 1992 dat niet bezwaard is met een principiële akkoord van subsidiëring en met de in 1993 door de DIGO te verwerven inkomsten. De minister stelde aanvankelijk dat dit amendement overbodig was, maar gaf uiteindelijk toe dat het oorspronkelijke artikel 18 verwarring kon scheppen. Het amendement heeft geen budgettaire weerslag en werd unaniem goedgekeurd.

Dit amendement werd evenwel niet aangehouden in de commissie voor Financiën en Begroting.

Een tweede amendement betreft artikel 58 van het programmadecreet. Het artikel werd zo herschreven dat 0,1 percent detacheringen gegarandeerd wordt.

Het terugschroeven van het aantal personeelsleden waaraan een verlof wegens opdracht mag worden toegekend of dat wegens bijzondere opdracht ter beschikking mag worden gesteld, van 0,2 percent naar 0,1 percent van het aantal betrekkingen, lokte bij veel leden ongenoegen uit.

Het recente decreet op de inspectie en begeleiding wordt hiermee ernstig aangetast, zo werd gesteld, en het evenwicht tussen enerzijds inspecteurs en begeleiders en anderzijds het aantal pedagogische adviseurs en detacheringen wordt verstoord. De minister verklaarde met deze besparingsmaatregel zelf niet gelukkig te zijn, en beloofde alternatieven te onderzoeken. Hij vroeg het artikel inhoudelijk niet te amenderen, en te wachten op de bespreking in de commissie voor Financiën en Begroting.

Een derde amendement betreft het invoegen van artikel 60bis in het programmadecreet . Het amendement sluit aan bij artikel 18 van de uitgavenbegroting. Het nieuwe artikel 60bis, dat unaniem werd aangenomen, zorgt ervoor dat de interessen die de DIGO verwerft, toegevoegd worden aan de middelen en aangevend kunnen worden voor het subsidiëren van investeringswerken.

Dit amendement, dat duidelijk in overeenstemming is met de schoolpactwet, heeft geen enkele budgettaire consequentie, en regelt analoog voor DIGO wat bepaald is voor de ARGO.

Een vierde amendement behelst een tekstverbetering van artikel 60 van het programmadecreet. De overdracht van het personeel van de buitendiensten van DIGO naar het departement Onderwijs gebeurt immers niet op een vrijwillige basis, zoals de oorspronkelijke tekst stelde.

Ook de begrotingen beroepsopleiding, middenstandsopleiding, landbouwworming en wetenschapsbeleid werden besproken.

Inzake de beroepsopleiding werd aandacht besteed aan de effectiviteit van deze opleiding. Resulteert de beroepsopleiding wel in duurzame tewerkstelling ? Voorts was er ruime aandacht voor de samenwerking VDAB-bedrijfswereld en voor de kloof tussen vraag en aanbod van arbeidskrachten. Tot slot werd ook de relatie VDAB-onderwijswereld onder de loep genomen : het outplacement van structureel boventallige leerkrachten en de samenwerking van VDAB met de hele sector van het volwassenenonderwijs. Dit laatste was ook het belangrijkste aandachtspunt bij de bespreking van de middenstandsopleiding.

Bij de bespreking van de begroting landbouwopleiding ging veel aandacht naar de gevolgen van het Sint-Michielsakkoord voor deze sector.

Tot slot kwam ook het wetenschapsbeleid aan bod. De stijging van het budget wetenschapsbeleid werd positief onthaald. Er was ook veel aandacht voor de doorzichtigheid van de begroting wetenschapsbeleid, voor de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, voor toelagen aan specifieke instellingen en voor het onderdeel wetenschapsbeleid in het Sint-Michielsakkoord. Aan de minister-president werden door de leden een aantal vragen gesteld over de bevoegdheidsafbakening in het Sint-Michielsakkoord inzake wetenschapsbeleid.

De commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid keurde de haar toegewezen decreetsbepalingen en programma's van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993 goed, evenals de haar toegewezen artikelen van het programmadecreet. **(Applaus bij de meerderheid)**

De voorzitter : De heer Taelman heeft het woord.

De heer W. Taelman (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, als we de globale inspanning van de Belgische overheden voor onderwijs bekijken, dan stellen wij vast dat wij,

Taelman

in percenten van het BNP, meer uitgeven dan het gemiddelde van de OESO-landen. In Vlaanderen neemt het onderwijs quasi de helft van de begroting voor zijn rekening. Het aandeel van het departement onderwijs heeft, hoewel het één van de belangrijkste maatschappelijke projecten is, zijn limiet binnen het overheidsbeslag bereikt. Niettemin stellen wij vast dat het budget jaarlijks stijgt. Sinds 1991 is de onderwijsbegroting toegenomen met een goede 27 miljard frank. Voor 1993 zijn er geen nieuwe initiatieven gepland, maar toch gaat het budget weer in stijgende lijn. De minister typeert dit, terecht, als het zelfvoedend stijgingsmechanisme van de begroting onderwijs.

Welnu, collega's, als deze nefaste trend geen halt wordt toegeroepen en als de simulaties van de deskundigen juist zijn, dan zal de financieringswet geen stand houden en zullen wij met een zwaar te financieren tekort opgescheept zitten. Daarom moeten wij allen samen, als Vlaamse onderwijsverantwoordelijken, dringend de handen in elkaar slaan ten einde het onderwijsbudget beheersbaar te maken, de verdeling van de kredieten eventueel te herdenken en te zoeken naar alternatieve financieringsmechanismen.

De denkpisten die de minister en het departement tot nog toe bewandelen zijn te beperkt. De herstructurering van het HOBU en de hervorming van het volwassenenonderwijs en het DKO zullen de budgettaire problemen in se niet oplossen, hoewel ze reeds een stap in de goede richting zijn.

Iedereen weet dat het personeelsprobleem één van de sleutels is tot oplossingen. In het onderwijsbudget draagt de loonmassa 80 percent. En toch zijn de lonen in het onderwijs niet noemenswaardig hoog, bijvoorbeeld in vergelijking met de Bondsrepubliek, en zijn de loopbaanperspectieven niet bijzonder aantrekkelijk.

Naast dit financieel probleem is er nog het probleem van de vergrijzing. Aan de ene kant is er geen geld om

jonge leerkrachten aan te trekken en is het lerarenambt onaantrekkelijk geworden. Aan de andere kant vergrijst ons lerarenkorps en weegt hun loonkost aardig door op de begroting.

Daar moeten we duidelijk iets aan doen, mijnheer de minister. Dringende hervormingen zowel in het ambt als in de opleiding zijn imperatief. Uiteindelijk moeten we komen tot minder, maar beter betaalde leerkrachten en het systeem van de vlakke loopbaan moet worden verlaten. Ik citeer collega Elio di Rupo, mijnheer de minister : Het onderwijs is geen tewerkstellingsfabriek. Einde citaat. U heeft daarop zelf reeds allusie gemaakt.

Als wij uiteindelijk ons onderwijsbudget controleerbaar willen maken, dan zullen wij de moed moeten hebben om vragen te stellen bij een aantal verworvenheden en principes uit het verleden. Zoveel is reeds duidelijk. Het wordt tijd dat wij iets doen aan de nefaste gevolgen van de vernetting en het overaanbod aan opleidingen. Het is duidelijk dat de netoverschrijdende samenwerking weinig resultaten oplevert. De vrije keuze tussen de verschillende onderwijsnetten en de verschillende types is een fundamenteel beginsel, maar we moeten er toch voor waken dat we niet verzeild geraken in, wat men in de logica noemt, een regressus ad absurdum. Mijnheer de minister, het is zeker positief dat u het aantal studierichtingen wil terugdringen, maar die maatregel zal niet zaligmakend zijn.

De derde sleutel tot onze oplossingen is ongetwijfeld het secundair onderwijs.

De problemen die ik reeds eerder in mijn betoog heb aangesneden, mag men hier kwadrateren.

In de commissie was er duidelijk een consensus. Met zijn 44 percent neemt het secundair onderwijs het grootste deel van het onderwijsbudget voor zijn rekening.

Het watervalstelsel, het zitten blijven en zelfs de schaalgrootte kunnen grotendeels gereduceerd worden tot de keuzevrijheid van de ouders. Als

rode draad moet de vrije keuze steeds verzoenbaar blijven met de reële budgettaire kost van ons à la carte onderwijs. Het keuzeprincipe is een historisch feit, maar we moeten ons aanbod realistisch houden en streven naar bijvoorbeeld een grotere verantwoordelijkheid van de ouders bij de uitoefening van hun keuze-recht.

Het is niet omdat men recht op vrije keuze heeft dat men dit recht mag misbruiken of verkeerd gebruiken. Bij het concipiëren van het keuze-recht heeft de wetgever een welbepaald doel voor ogen gehad en daarvan kan niet worden afgeweken.

Alternatieven moeten worden gevonden indien de keuze manifest of herhaaldelijk verkeerd wordt gemaakt. De belangen van het kind prevaleren hier immers.

Mijnheer de minister, collega's, we weten uit ervaring dat kwaliteit niet steeds evenredig is met een grote financiële input. Het is nochtans die kwaliteit die de ouders en de studenten vragen.

Daarom moeten wij steeds controleren of de middelen wel degelijk op een adequate manier worden aangewend. Autonomie en kwaliteitsbewaking zijn elkaars complement. Ook die kwaliteitscontrole past in een rationeel onderwijsbeleid en dient geoptimaliseerd te worden.

Mijnheer de minister, collega's, om al die problemen op een doeltreffende wijze aan te pakken, zijn niet alleen studies, projecten en simulaties nodig. Ongetwijfeld zijn zij een ondersteuning bij de beleidsvorming, maar ik ben van mening dat wij, gelet op het maatschappelijke belang van het onderwijs, over de partijgrenzen heen, gesprekken moeten voeren, teneinde de principes, de krijtlijnen en het kader vast te leggen voor de noodzakelijke hervormingen in ons educatief bestek.

Daarom zou ik het pleidooi van mijn collega mevrouw Neyts voor een globaal onderwijsdebat in de commissie, hier willen herhalen.

Mijnheer de minister, collega's, tot

Taelman

besluit van het eerste deel van mijn uiteenzetting zou ik nog graag een tweetal aspecten van het onderwijs-debat aansnijden.

Vooreerst een woordje over het **deeltijds** kunstonderwijs. Over deze sector is er in de afgelopen maanden reeds veel te doen geweest. Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat zowel het betrokken deeltijds kunstonderwijs, als de gemeenschapsminister elkaar met een serieuze dosis antimositeit benaderen en er derhalve van een objectieve, opbouwende discussie weinig sprake is.

Waar liggen echter de oorzaken van de problemen? Vooreerst, collega's, kan niemand ontkennen dat een kunstzinnige beleving deel uitmaakt van de fundamentele opvoeding van het kind en de ontplooiing van de mens stimuleert.

Niettemin stellen wij vast dat kunst en cultuur in het onderwijs quasi niet meer aan bod komen. Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen dat de ouders gezocht hebben naar alternatieven en die gevonden hebben in het deeltijds kunstonderwijs.

Omwille van het succes van het deeltijds kunstonderwijs en de daaruitvloeiende meerkost in de begroting werd een zogenaamde ontradingscampagne op het getouw gezet. Volgens de minister heeft die ingreep de uitgaven neerwaarts beïnvloed.

Collega's, naar mijn gevoel is het optreden van de regering hier een ordonnantie van de keizer-koster waardig. In de plaats van de problematiek op een opbouwende, positieve manier te benaderen heeft men gekozen voor sanctie en dwang. Ik vraag mij toch af of een dergelijke draconische aanpak noodzakelijk was.

Laten we toch niet vergeten dat het deeltijds kunstonderwijs beantwoordt aan een reële behoefte bij de burger. In plaats van het aanbod te handhaven, heeft men de vraag van de burger negatief beïnvloed door een ontradingscampagne. Eigenlijk komt dit neer op: sorry mijnheer, uw vraag naar kunstonderwijs is ongeoorloofd.

Misschien wordt het deeltijds kunstonderwijs door de minister te veel beschouwd als een luxeproduct.

Minister L. Van den Bossche : De betrokkene in kwestie heeft moeten toegeven dat zijn bezwaren op niets waren gesteund. Als u dat opnieuw gaat opvoeren, dan meen ik dat het niveau van het debat bedenkelijk laag ligt.

De heer W. Taelman : Ik denk niet dat wat ik tot op heden heb gezegd, op een bedenkelijk laag niveau is.

Mijnheer de minister, naar mijn gevoel kunnen degelijke oplossingen gevonden worden, maar dan in een objectieve sfeer en in samenspraak met alle betrokkenen en in de eerste plaats met de ouders. Zoniet dreigen wij in een polemiek terecht te komen, waar uiteindelijk niemand baat bij heeft.

Tot slot, mijnheer de minister, had ik graag nog een tweetal vragen gesteld.

U heeft verklaard dat u in het basisonderwijs geen schaalvergroting wil doorvoeren. Te grote klassen liggen ongetwijfeld mee aan de basis van het probleem van het zittenblijven.

In het secundair onderwijs wil u wel tot grotere scholen en grotere klassen komen. Geeft u zo dan geen impuls aan bijvoorbeeld het zittenblijven, de schoolmoeheid en de aanverwante problemen?

U heeft aangekondigd dat u via het Onderwijsdecreet IV de kunstrichtingen van het lange type terug wil brengen van vijf op vier jaar. Kunnen wij van u vernemen, mijnheer de minister, op grond van welke, al dan niet budgettaire beweegredenen, u deze optie heeft genomen?

Ik wens nu nog ten persoonlijke titel enkele beschouwingen te geven, misschien vooruitlopend op het onderwijsdebat dat wij binnenkort toch dienen te voeren.

Steeds horen wij de vraag stellen: besparingen, ja of neen? Zeer dikwijls wordt beweerd dat het onderwijs duur is. In sommige gevallen

wordt zelfs naar voren gebracht dat het onderwijs te duur is. Daaruit volgt uiteraard de bedenking dat er op het onderwijsbudget dient te worden bespaard. Tegelijk is men ervan overtuigd dat aan het onderwijs en de opleiding van onze jeugd bijzondere zorg moet worden besteed. De jeugd en haar opleiding waarborgen ons kapitaal en de toekomst. Onze grijze materie is immers onze rijkdom. Wellicht kunnen beide stellingen best met elkaar in overeenstemming worden gebracht door zich af te vragen of het geld dat aan onderwijs wordt besteed, efficiënt wordt gebruikt. In hetzelfde kader stelt men tevens dat het onderwijsbudget niet verder ongecontroleerd kan stijgen.

De ervaringen opgedaan in het nabije verleden leren ons dat om het onderwijsbudget onder controle te houden, men zich zeer dikwijls beperkt tot een aantal zuiver administratieve maatregelen. Deze maatregelen hebben in hoofdzaak een grotere controle en financiële effecten op het oog en niet de kwaliteit van het onderwijs.

Het geheel van de beslissingen is al te vaak een verzameling van geïsoleerde maatregelen die in globale onderwijsdecreten ondergebracht worden. Er worden te vaak zeer bepaalde aspecten aangepakt, met als gevolg dat er tussen de verschillende onderdelen van het onderwijs, zoals bijvoorbeeld op verschillende onderwijsniveau's, behoorlijke **onevenwichten** zijn ontstaan.

De aspecten kostprijs, kwaliteit en evenwicht in het onderwijs zijn uit elkaar gegroeid. De centrale vraag is hoe men efficiënter kan werken, zo mogelijk zonder verdere aangroei van het onderwijsbudget en met een maximale waarborg voor de kwaliteit van het educatief gebeuren.

Bijgevolg dient men uit te gaan van een globale visie, waarbij alle factoren in acht worden genomen. Die globale visie is dus absoluut noodzakelijk. Men dient eerst te bepalen welke de reële onderwijsnoden zijn en hoe men deze op de voordeligste wijze kan realiseren. Hierbij mag

Taelman

men geen wijzigingen in de onderwijsorganisatie, de onderwijsstructuren en het onderwijsaanbod uit de weg gaan, ook indien deze nieuwe visie tot fundamentele verandering aanleiding zou geven.

Collega's, vandaar dat ik, rekening houdend met die bedenkingen, de vraag van mevrouw Neyts naar het algemeen onderwijsdebat in de commissie zeker zal ondersteunen.

Ik wens nog even uit te weiden over het onderwijsaanbod en over de leerplicht en in het bijzonder over de lokale raden, alsook over de onderwijscheque, wat door sommigen als ons stokpaardje wordt beschouwd. Ik geef toe dat wij ter zake op dit ogenblik misschien nog niet de ideale oplossing voorhanden hebben. Toch verwijs ik naar een experiment dat thans in Engeland loopt. Het experiment wordt er uitgetest op een enigszins beperkte schaal, maar met zeer gunstige resultaten, vooral dan voor de leerlingen tussen 16 en 18 jaar. Men moet wel uitgaan van het feit dat in Engeland de leerplicht slechts geldt tot 16 jaar en niet tot 18 jaar, zoals bij ons.

Zo kom ik tot het onderwerp van de leerplicht.

Het verlagen van de schoolplichtige leeftijd is wellicht moeilijk te verdedigen. Toch stelt men vast dat een aantal leerlingen zich op school vervelen.

In het beroepsonderwijs gaat het meestal om leerlingen die in feite het einde van de leerplicht met groot ongeduld afwachten. De huidige oplossing — het deeltijds onderwijs — geeft geen volledige voldoening, zeker niet in de vorm waarin het nu wordt georganiseerd. Het onderbrengen van leerlingen in het vijfde, zesde en zevende leerjaar van het secundair beroepsonderwijs verhoogt de kwalificaties van sommige leerlingen absoluut niet, wel integendeel.

De vraag stelt zich of de inhoud van het begrip voldoen aan de leerplicht vanaf 16 jaar, niet een element zou kunnen zijn bij het benaderen van het

probleem schoolmoeheid. Men zou kunnen onderzoeken of het volgen van een minimum aan onderwijs — bijvoorbeeld in het onderwijs voor sociale promotie, **middenstandsonderwijs** enzovoort — tijdens de periode van 16 tot 18 jaar niet zou kunnen volstaan. Tevens kan men nagaan of het volgen van een stage in een bedrijf, dus in de beroepsfeer zelf, niet kan volstaan.

Het studieprogramma kan samen met de leerling worden opgesteld, al dan niet in samenwerking met de onderwijsinstantie en onder de strikte voorwaarde dat het geheel beantwoordt aan bepaalde normen en niet de vorm aanneemt van een goedkope werkkraft. Op het einde van deze periode krijgt de leerling een attest van bekwaamheid waarop de verworven kwalificaties en het behaalde niveau wordt weergegeven. Hiervoor is het noodzakelijk om in samenwerking met de bedrijfswereld een aantal kwalificaties op verschillende niveaus te omschrijven. Meteen stelt zich echter ook het probleem dat de samenwerking tussen onderwijs en industrie moet worden geoptimaliseerd.

Tegenover de eindfase secundair onderwijs kan men de beginfase basisonderwijs stellen. De positieve inbreng van het kleuteronderwijs doet de vraag rijzen of het lager onderwijs in feite niet op vijfjarige leeftijd zou kunnen beginnen. Men zou zich vragen kunnen stellen bij de onderwijsstructuur die nu in leeftijdsgroepen — van 6 tot 12 en van 12 tot 18 — is onderverdeeld. Wat zou er gebeuren indien wij zouden vertrekken van leeftijdsgroepen van 5 tot 11, 11 tot 16 en 16 tot 18.

Ik had ook nog graag enkele woorden gezegd over lokale schoolraden die misschien zouden kunnen worden omgevormd op basis van de experimenten die op dit ogenblik in Engeland lopen. Ik hoop echter in de commissie de gelegenheid te krijgen om samen met u en al de collega's, over alle partijgrenzen heen, te komen tot een ernstig debat. In het belang van onze kinderen en onze gemeenschap moeten wij samen tot een degelijke oplossing kunnen komen voor een beheersbaar onderwijsbudget.

De voorzitter : Mevrouw Leysen heeft het woord.

Mevrouw A. Leysen (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de bespreking van de onderwijsbegroting is niet alleen een ogenblik om het gevoerde beleid te evalueren, maar ook een moment om een overzicht te maken van de problemen in de sector en vooral om het beleid van de minister te bespreken.

Tijdens de jongste begrotingsopmaak werd afgesproken om de onderwijssector van besparingen te vrijwaren. Er werd aan de minister van Onderwijs gevraagd om tegen december 1992 structurele maatregelen uit te werken om de onderwijsuitgaven beheersbaar te houden.

Onze fractie vindt het goed dat de uitwerking van de structurele maatregelen werd losgekoppeld van de opmaak van de begroting. Het gaat immers om veel meer dan het binnen de perken houden van de uitgaven binnen één begrotingsjaar. Het gaat erom de financiering van ons onderwijs op lange termijn te waarborgen. We moeten te allen prijze vermijden dat we in Waalse toestanden verzeild raken. Dat dit gevaar reëel is, als we niet tijdig de nodige maatregelen nemen, werd reeds herhaaldelijk op gefundeerde wijze aangetoond. Ik verwijs hier bijvoorbeeld naar het advies van de SERV voor het jaar 1998, de simulatieoefeningen van professor Nonneman, de dienst begroting en boekhouding van het departement Onderwijs, die allemaal aantoonen dat bij een ongewijzigd beleid de uitgaven tegen het jaar 2000 zouden oplopen tot een bedrag tussen 45 en 65 miljard frank.

Dit jaar steeg de onderwijsbegroting met 5,39 percent vergeleken met het jaar 1992, zodat het schooljaar in alle rust kon starten. Deze toestand verheugde alle onderwijsbetrokkenen.

Toch werden er allerlei kritische bedenkingen gemaakt over de kostprijs en de kwaliteit. Bij de aanvang van het schooljaar besteedde de pers uitvoerig aandacht aan het prijskaartje dat aan ons onderwijs hangt. De OË-

Leysen

SO-doorlichting kwam tot de conclusie dat ons land veel uitgeeft aan onderwijs, en zeker in het secundair en het hoger onderwijs niet dezelfde resultaten haalt als andere landen die ongeveer evenveel aan onderwijs besteden.

Daarenboven concludeerde professor Ponjaert van de VUB, na een onderzoek in opdracht van wijlen minister Coens, dat Vlaanderen nog veel meer analfabeten telt dan tot nog toe algemeen werd aanvaard. Het HIVA daarentegen analyseerde, en nuanceerde tegelijk de kostprijzen van het onderwijs. Het resultaat was dat onze leerlingen langer, harder en meer uren per week studeren dan in andere landen; het aantal lessen voor de leraars ligt daarentegen lager en ons land telt in vergelijking met andere landen veel meer zittenblijvers.

De CVP-fractie stelt daarom dat de begroting beheersbaar moet worden gehouden, wat niet noodzakelijk synoniem is met besparingen in het onderwijs. We zijn ervan overtuigd dat de structurele maatregelen ertoe moeten leiden dat de middelen op een efficiëntere manier worden aangewend waar het kan.

Mijnheer de minister, u heeft reeds enkele ideeën gelanceerd die de sector duidelijk hebben beroerd: schaalvergroting in het secundair onderwijs en het HOBV, oprichting van één officieel net in het HOBV, het aanzetten van scholen tot zuiniger beheer door een grotere financiële autonomie, minder opties en minder klassen in het secundair onderwijs, aanpak van het grote aantal mislukkingen.

Ik zou eerst willen ingaan op enkele discussiepunten die in de commissie werden behandeld, daarna wil ik enkele actuele onderwijsthema's bespreken.

Ook collega Vanleenhove zal een aantal punten bespreken.

Mijnheer de minister, wij willen nog even terugkomen op de problematiek van de studietoelagen. In dit verband doen wij twee vaststellingen.

Een eerste vaststelling is dat het dossier inzake de studietoelagen voor het schooljaar 1992-1993 door uw administratie op een zeer snelle en efficiënte manier werd afgewerkt. Wij stellen inderdaad vast dat het grootste gedeelte van de studietoelagen op tijd werd uitbetaald. Mijnheer de minister, wij danken u omdat u hiervoor de nodige middelen en mankracht heeft willen inzetten.

Een tweede vaststelling is dat de invoering van de notie kadastraal inkomen als bijkomende toekenningsvoorwaarde voor het al dan niet bekomen van een studietoelage, ongewenste neveneffecten heeft gehad.

Mijnheer de minister, wij willen het principe van het kadastraal inkomen als correctiefactor niet in vraag stellen. Vanuit onze fractie hebben wij evenwel sterk aangedrongen en gevraagd of het niet mogelijk is om aan een aantal schrijnende toestanden ingevolge toepassing van dit principe tegemoet te komen. Inderdaad, sommige mensen met een zeer laag inkomen vallen nu uit de boot. Kan ook voor het schooljaar 1992-1993 geen oplossing meer worden gevonden? U had ons beloofd deze zaak te onderzoeken en wij zouden dan ook graag vernemen welke de huidige stand van zaken daaromtrent is.

Wij willen tevens terugkomen op het amendement dat wij in de commissie hebben ingediend bij het artikel 18 van de uitgavenbegroting, amendement dat door de commissie unaniem werd goedgekeurd en betrekking heeft op de middelen van de DIGO.

Mijnheer de minister, welke is nu de juiste stand van zaken? Welke interpretatie moet worden gegeven aan het feit dat dit amendement in de commissie voor Financiën en Begroting niet werd weerhouden. Wij willen er nog aan toevoegen dat in het onderwijs ook op stenen niet blijvend kan worden bespaard.

Wat meer bepaald de DIGO betreft, blijven problemen bestaan omtrent de subsidiëring van het officieel gesubsidieerd onderwijs. Wij meenden dat dit amendement daaraan kon tegemoetkomen.

Mijnheer de minister, met betrekking tot de DIGO heb ik nog een concrete vraag. Het gaat om het artikel 59 van het programmadecreet dat voorziet in de overheveling van personeel van de buitendiensten van de DIGO naar het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Wij menen dat dit een zeer belangrijke operatie is, maar dat dit niet te bruusk mag gebeuren met het oog op de continuïteit binnen het beleid van de DIGO. Zal dit geleidelijk gebeuren of start de operatie op een welbepaalde datum?

Dan zal ik nu op enkele onderwijsactiviteiten ingaan. Een eerste voor het onderwijs belangrijke gebeurtenis was de publikatie van het rapport van de Ambtelijke Commissie Hoger Onderwijs. Dit rapport bracht de sector in beroering omdat de tekst teveel invulling vraagt. Hij wordt eerder geïnterpreteerd als een beleidsnota dan als een oriënterende nota. De CVP-fractie stelt zich bij dit rapport heel wat vragen die meer verduidelijking behoeven. Deze vragen moeten zeker worden beantwoord voor de voorstellen van de Ambtelijke Commissie verder worden uitgewerkt.

De CVP-fractie steunt de eis om te komen tot grotere instellingen voor hoger onderwijs. Onze fractie beklemtoont hierbij dat de vrijheid van de inrichtende machten bij het kiezen van hun fusiepartners moet worden gewaarborgd. Niet alleen bestuursmatige maar vooral onderwijskundige argumenten moeten hierbij een rol spelen. Kwaliteitsverbetering en een hogere graad van deskundigheid moeten het doel zijn. Wij vinden deze onderwijskundige argumenten in het rapport van de Ambtelijke Commissie te weinig terug.

De CVP-fractie is verder van oordeel dat de beoogde fusiebeweging in de officiële sector niet mag leiden tot een nieuw overkoepelend net. Daarenboven moeten er sluitende garanties worden ingebouwd voor de samenstelling van de bestuursorganen van de officiële hogescholen. De fusie moet echter in elk geval doorgaan.

De CVP-fractie heeft er moeite mee dat de Ambtelijke Commissie het be-

Leysen

grip kwaliteit niet invult. Verder hebben wij heel wat vragen bij het statuut van het personeel, de voorgestelde enveloppebegroting en de kostprijs van de operatie. Wij vrezen dat de financiering van de infrastructuur te hoog zal oplopen.

Voor de CVP-fractie zijn er vier uitgangspunten bij de herstructurering van het HOBU. Het eerste uitgangspunt is het garanderen van een kwaliteitsvol hoger onderwijs dat op Europees en internationaal niveau erkenning geniet. Het tweede is het uitwerken van een specifiek statuut voor het personeel. Ten derde hechten wij belang aan het organiseren van een specifieke participatiestructuur voor personeel en studenten. Hoe groter de autonomie van de scholen is, hoe omvangrijker de participatiestructuur moet zijn. Op de vierde plaats komt dan de beheersing van het onderwijsbudget.

Een tweede document dat de voorbije weken voor beroering zorgde, was uw beleidsnota betreffende de herstructurering van het onderwijs voor volwassenen. Ook wat dit document betreft, zullen wij maar enkele punten behandelen. Bij de bespreking van de ontwerpen van decreet zullen wij de gelegenheid hebben om dit zeer uitvoerig te doen.

In uw nota stelt u dat het is aangewezen om de huidige structuur van de autonome VZW's als model te nemen voor het behalen van een diploma van het ASO in het tweedekansonderwijs. U stelt de basiseducatie daarvoor als model. Onze fractie heeft nogal wat moeite met het pluraliseren van het aanbod inzake tweedekansonderwijs op het niveau van het ASO. Het onderscheid tussen ASO, TSO en BSO lijkt ons niet direct nodig. Wij vragen u dan ook om artikel 17 van de Grondwet te garanderen, namelijk de vrijheid van onderwijs en inrichting.

Volgens uw nota deelt u het Open Hoger Onderwijs in bij het volwassenenonderwijs. Hoort dit onderwijs hier wel thuis? Het Open Hoger Onderwijs is slechts een methodiek. Het

is aan de universiteiten en de HOBU-instellingen om te bepalen op welke wijze en door wie de noodzakelijke ondersteuning van deze methodiek wordt verzekerd. Het bestaande Stoho kan in deze optiek worden herleid tot een ondersteuningscentrum, zonder dat daarbij wordt overgegaan tot de oprichting van een instelling van openbaar nut.

Aan de regionale centra voor volwassenenonderwijs wordt een scharnierfunctie toebedeeld. De CVP-fractie gelooft dat er behoefte is aan verregaand overleg op regionaal niveau, dit met het oog op taakafstemming. De inrichters van deeltijds volwassenenonderwijs moeten daarom worden aangespoord om deel te nemen aan netoverschrijdende samenwerkingsverbanden op regionaal niveau. Daarin moeten dan taakafspraken worden gemaakt inzake regionale planning en programmatie van het aanbod. De aansporing tot netoverschrijdende samenwerking kan concreet worden uitgewerkt door bijvoorbeeld lagere programmatienormen toe te kennen aan wie toetreedt tot samenwerkingsverbanden.

Onze fractie is het eens met de nota, waar deze stelt dat het deeltijds kunstonderwijs het best buiten het deeltijds volwassenenonderwijs wordt geregeld. In onderwijsdecreet II werd de decretale grondslag voor de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs gelegd. Reeds bij de goedkeuring van het decreet drong de CVP-fractie erop aan de hervorming grondig te evalueren. Het lijkt ons dan ook wijs dit eerst op een ernstige manier te doen, vooraleer de hervorming wordt bijgestuurd.

Mijnheer de minister, onze fractie zal de begroting goedkeuren. Wij willen constructief blijven meewerken aan de uitbouw van ons Vlaams onderwijs, in het belang van onze gemeenschap. Wij zullen dan ook graag deelnemen aan een groot onderwijsdebat, zoals voorgesteld door een collega van de VLD.

De voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (up de tribu-

ne) : Mijnheer de voorzitter, waarde collega's, het spijt mij voor de leden van de Vlaamse Raad die belangwekkende tussenkomsten zullen houden over allerlei andere onderwerpen, maar de grootste brok van de Vlaamse centen gaat naar het onderwijs. Wij spreken over vierenvertig procent van de Vlaamse begroting. Dit is een percentage ter hoogte van een pijngrens. Er moeten dan ook serieuze argumenten zijn om het percentage zo hoog te blijven houden.

Mijnheer de minister, wij zijn het met u eens dat méér niet verdedigbaar is. Zelfs een socialistisch minister mag al eens van het Vlaams Blok te horen krijgen dat hij gelijk heeft, wanneer dit zo is. De minister van Onderwijs is geen minister van Tewerkstelling. De minister van Onderwijs is dus niet de minister van onderwijsvakbonden, niet de minister van belangengroepen, de minister van Onderwijs is minister van Onderwijs, van kwaliteitsonderwijs.

Dat, en dat alleen, mag ons inspireren !

Laten wij de analyse maken. Onderwijs mag geen vergaarbak van allerlei maatschappelijke functies, hoe nuttig ook, worden. Het buitengewoon onderwijs voor leerlingen ouder dan 21 jaar moet inderdaad worden vervangen door welzijnswerk. Wij zijn het op dat punt eens met de minister.

Het watervalverschijnsel in het secundair onderwijs als gevolg van het feit dat leerlingen vaak niet op het juiste niveau beginnen, kost veel te veel geld. Is dit een onderwijsprobleem? Dit probleem heeft vele wortels, psychologische en maatschappelijke. Ouders willen aanzien verwerpen en wensen dat hun kind Latijnse doet, zelfs indien hij een uitstekende bankwerker zou worden.

De minister stelt voor dit te verhelpen door betere informatie. Ik vrees echter dat die strategie niet voldoende zal zijn in de strijd tegen dit fenomeen.

Hetzelfde geldt voor het probleem van het uiterst dure zittenblijven. Wat zijn daarvan de oorzaken? Zijn deze niet veel breder dan wat be-

Annemans

strijdbaar is via de **onderwijsbegroting** ? Werd dit trouwens al eens onderzocht ? Er wordt zo veel onderzocht aan onze universiteiten. Misschien kan de minister een aanzet geven in die richting.

In ieder geval, zoveel is zeker : de scholen zullen het **watervalverschijnsel** niet tegengaan, want zij vrezden verlies van leerlingen. De minister verklaart dat hij hun financieel draagvlak wenst te vergroten. Wat hij daarmee bedoelt, blijft uitermate vaag. Zal hij het doorverwijsgedrag van de scholen onderling bevorderen door hen financieel onafhankelijk van het aantal leerlingen te maken ? Ik betwijfel dat ten zeerste.

Mijnheer de minister, groot toverwoord in uw zoektocht naar budgettaire stabiliteit is schaalvergroting, een term die het Vlaams Blok als verdediger van het traditioneel onderwijs hartgrondig ergert. Er moet eindelijk rust worden gebracht in het onderwijs. Eerst heeft de overheid het traditioneel onderwijs, type II, dat relatief zuinig, concurrentieel en doorzichtig was — het bood niet te veel richtingen aan — afgebroken en vervangen door een mengvorm geïnspireerd op het VSO, dat de supermarkt als eenheidsstructuur opdrong. Nu blijkt dat de scholen nog te veel richtingen hebben en dat de supermarkt nog altijd te duur is. Dus wil men nu grotere scholen om de onbetaalbare supermarkt goedkoper te maken. Men had iets dat goed was en nu het alternatief onhoudbaar is, moeten belangrijke waarden zoals kleinschaligheid, ook nog voor de bijl. Ik verwijs in dit verband naar de discussie over de leerplicht tot 18 jaar. Ter zake heeft de minister zelf moeten erkennen dat de invoering ervan ronduit een vergissing was. Dit alles toont toch aan dat men in het onderwijs, zoals overal trouwens, moet nadenken eer men aan het hervormen slaat.

Nu is het al schaalvergroting wat de klok slaat. Maar bezint eer ge begint ! Kom ons, het Vlaams Blok, over tien jaar niet vertellen dat u na de schaalvergroting in feite opnieuw

kiest voor **defusie**, want voor de scholen zal het dan wel te laat zijn. Wie het onderwijs kapot hervormt, helpt het naar de bliksem. Het onderwijs is nog wat anders dan de stad Antwerpen ! Wij zetten dus heel wat vraagtekens bij uw budgettaire analyse die al te gauw heeft geconcludeerd dat ons systeem te duur is omdat het niet gestroomlijnd, gestandaardiseerd of staats genoeg is.

Uw redenering is niet consequent. Het is immers precies de standaardisering die de kosten de pan uit heeft doen swingen. Het type II was goedkoop en modern en u hebt het afgeschaft. Kom dus hier nu niet uithuilen en kom ons vooral niet met schaalvergroting aandragen, zeker niet wanneer u daarmee, nadat de overheid het **VSO** en het type II tegen mekaar heeft uitgespeeld, hetzelfde van plan bent voor het secundair en lager onderwijs met verklaringen als zou het basisonderwijs van schaalvergroting worden gevrijwaard.

Wij zijn het ronduit eens met de minister om het verlot wegens opdracht terug te schroeven. Het **onderwijsbudget** moet niet langer meer allerlei vormen van detachering tracteren !

Mijnheer de minister, wij moeten u ook heel wat ongerustheid vanwege de scholen overbrengen na uw verklaring dat u aan de werkingskosten wil prutsen. Uw uitspraak ter zake is veel te vaag om ermee in te stemmen.

Bijzonder vaag is ook uw plan om te komen tot, ik citeer : een beter beheer van het ziekteverlof. Einde ci-ta-t. Graag zou ik hier meer over vernemen. Misbruiken moeten weg. Ja zegt het Vlaams Blok, ik zou zeggen uiteraard. Onderwijs zal echter heelwat ziektebeelden voortbrengen die te maken hebben met het feit dat onderwijs de eerstelijns peilstok is voor heelwat maatschappelijk verval. Verschijnselen als schoolachterstand, vandalisme, faillissement van migranten-onderwijs, bendevoorming, chantage, geweld, drugs, criminaliteit, gezags-crisissen en stressbelasting, zijn zaken die geen lineaire vergelijking met de rest van het maatschappelijk veld mogelijk maken. Helaas is dit alles maar een voorbode

van nieuwe tijden. Vervelingstijden, die het verval van een groot deel van ons traditioneel waardenpatroon doen vrezden en waarbij het onderwijs het eerste slachtoffer is, omdat het bij uitstek de toekomst behandelt en er dus een voorafbeelding van is.

Het is ook in die geest dat wij ons moeten kanten tegen om het even welke afbraak ook van het deeltijds kunstonderwijs, en in het bijzonder het muziekonderwijs. Dit mag niet verworden tot een gratis kinderopvang, maar anderzijds mag de brede maatschappelijke functie van dit onderwijs niet worden onderschat. Een diep esthetisch inzicht van grote groepen in onze samenleving is iets dat onmeetbare vruchten afwerpt.

Mijnheer de minister, in het **volwassen** onderwijs moet het principe van de vrije keuze volgens de minister wijken voor wat wordt genoemd de manifeste maatschappelijke prioriteiten. Het spreekt vanzelf dat het Vlaams Blok die manifeste maatschappelijke prioriteiten niet erkent wanneer u die lapidair beperkt tot taalcursussen voor migranten en **intercultureel** werk voor migranten.

Het Vlaams Blok blijft van oordeel dat de integratie van etnisch al te veel van ons verschillende mensen, die hierheen gebracht zijn in groepen die groot genoeg zijn om hun eigen cultuur te behouden en te cultiveren, gedoemd is om te mislukken. Indien integratie geassocieerd mag worden met probleemloze en naadloze **samenleving**, dan zeggen wij : integratie moet mislukken omwille van het te grote aantal islamieten waarmee wij in Vlaanderen worden geconfronteerd. Alle sociologische experimenten, inclusief uw maatschappelijke prioriteiten in het onderwijsbudget, zijn dan ook in onze ogen geld dat nutteloos over de balk wordt gegooid terwijl belangrijke tijd verloren gaat voor de oplossingen die ons inziens menselijk maar kordaat moeten getroffen worden.

Ik dien hier ook met ongerustheid te wijzen op het politieke misbruik dat een stijgend aantal pedagogische zeloten van het onderwijs maakt in een poging om kinderen en jongeren tegen het Vlaams Blok op te zetten.

Annemans

De laakbare praktijken die zich de jongste maanden in het onderwijs hebben voorgedaan, de intellectuele terreur, de opheffingen van het kiesgeheim, de communistische godsdienstlessen, het democratisch verbalisme, de misdadige associaties met Jodenvervolging, het fysieke en mentale geweld, de vogelvrijverklaring, de chantage op en de afdreigingen van jongeren met kritische ingesteldheid : dit alles is gemeengoed geworden.

Professoren ontpoppen zich tot politieke vazallen van de officiële moraal : de multiculturele poly-dictatuur.

Een door de weldenkende samenleving krampachtig verdrongen en in een bepaalde pers ook nog eens op rekening van het Vlaams Blok geschreven triest hoogtepunt waren de zogenaamde scholierenbetogingen op 24 november 1992.

Kinderen die de straat worden opgejaagd door geëxalteerde leraren, desnoods uit hun scholen worden gesleept door allochtone terreurgroepen onder leiding van trotskistische en maoïstische criminelen, en die daarna een spoor van vernieling door de stad trekken, jonge tieners die voor een politieke kar worden gespannen : het zijn hallucinante scènes die men enkel in Irak, in Libië of in Iran zou verwachten. De stap naar de praktijken van de Iran-Irak-oorlog, waar kinderen het mijnenveld werden ingestuurd om de risico's voor de tanks te verminderen, is zeer klein. Die scènes, in het centrum van onze Vlaamse binnensteden zijn diep op het netvlies van de gewone Vlaamse mensen gegrift. Zij aanvaarden dit niet. Zij verwachten gepaste maatregelen vanwege de minister van Onderwijs. Die heeft bij mijn weten tot op heden niets gedaan. Hij sluit zich aan bij de bestaande stilte die de weldenkenden van de zogenaamde maatschappelijke consensus over deze zaak wensen te bewaren. Deze Vlaamse Raad heeft zich het verdovende orgasme van een unanieme

motie tegen het Vlaams Blok gepermiteerd, maar de bewustwording van de Vlaamse kiezer gaat door. U doet maar, mevrouwen, mijne heren van de maatschappelijke consensus. Wees echter niet verrast wanneer de Vlaming, ook de scholier of de jonge Vlaming bij de volgende verkiezingen zijn bij uitstek democratisch vonnis zal vellen over uw politieke wanpraktijken.

Wij zullen ook uw begroting van Onderwijs in ons stemgedrag fundamenteel blijven wantrouwen.

De voorzitter : De heer Schellens heeft het woord

De heer A. Schellens (up de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, eerst wens ik collega De Meyer te feliciteren voor zijn duidelijk en omstandig verslag. Sinds de Vlaamse Gemeenschap zelf bevoegd is voor haar eigen onderwijs, sinds 1989 dus, hebben wij jaarlijks bij de **begrotings**besprekingen vastgesteld welke grote hap deze post van de totale Vlaamse begroting opslokt.

De onderwijsbegroting vertegenwoordigt bijna de helft van de totale Vlaamse begroting. Gezien het groot maatschappelijk belang van het onderwijs, is dit percentage verdedigbaar, maar het lokt wel meer en meer — en terecht — de vraag naar het rendement van deze investering uit.

Het was dan ook een zinvolle beslissing van de Vlaamse Gemeenschap om reeds in het prille begin van haar autonomie op onderwijsvlak, samen met de andere twee gemeenschappen van België, haar educatief bestel door de OESO, een externe instantie, te laten doorlichten.

De volledige doorlichting, die in drie fasen is gebeurd, heeft drie jaar in beslag genomen. Nog **vóór** de **experten** echter hun definitief rapport uitbrachten, werd reeds veel ruchtbaarheid aan diverse elementen uit de doorlichting gegeven. Zo zijn er in de media nogal wat speculaties verschenen over de kwaliteit van het onderwijs.

Nochtans is uit de doorlichting niet gebleken dat het niet goed gaat met

ons onderwijs. Integendeel, de OESO-experten beamen dat we onszelf met de leerplichtverlenging en een bijna veralgemeend kleuteronderwijs hoge ambities stellen. Ze erkennen èn het hoge gehalte èn het democratisch open karakter van ons onderwijs. De inspanningen die we sinds de jaren zestig hebben geleverd, hebben inderdaad resultaten opgeleverd. De deelname aan onderwijs ligt in ons land bijzonder hoog. Bijna 80 percent van de bevolking tussen 3 en 24 jaar volgt één of andere vorm van onderwijs. De doorstroming naar een vorm van hoger onderwijs is in België, op Finland na, het hoogst in **Europa**.

Sinds we in Vlaanderen het **onderwijs**beleid in eigen handen hebben, zijn we op goede weg. We hebben de discussies over de verhoudingen tussen de netten verlaten en zijn overgestapt naar een meer inhoudelijk georiënteerd beleid. Hiermee werd de deur geopend naar een structureel gericht onderwijsbeleid dat vertrekt vanuit duidelijke en klare opties.

De eerste belangrijke stap die in Vlaanderen werd gezet, was het verlenen van een grotere autonomie aan de lokale scholen. Autonomie verruimt immers de mogelijkheden tot onderwijsvernieuwing en tot grotere doelmatigheid in de uitvoering van de doelstellingen en taken omdat de school zelf meer **verantwoordelijkheid** draagt. Maar lokale autonomie leidt niet automatisch tot dynamiek.

Om erover te waken dat de toegekende autonomie ook aangewend wordt om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, heeft de overheid een nieuw kader voor de inspectie en de pedagogische **begeleidingsdiensten** uitgetekend. Ondanks deze maatregelen die op de kwaliteit moeten toezien en ze bevorderen, blijft er toch nog iets schorten aan ons onderwijs. Dit blijkt uit het relatief groot aantal leerlingen met **school**achterstand. Ook de OESO wees op dit probleem en meent dat we met dezelfde middelen meer kwaliteit moeten kunnen bereiken.

Wij kunnen ons inderdaad afvragen of de middelen die wij aan onderwijs

Schellens

besteden in de eerste plaats terecht komen bij de jongeren die er het meeste nood aan hebben.

Vroeger had het beleid hierop alleszins meer zicht dan vandaag. Door de grotere autonomie die aan de organiserende instanties werd verstrekt — en waarvan wij voorstander zijn — heeft de minister van Onderwijs voor een groot deel zijn greep op het onderwijs verloren. Hij kan nu nog enkel de grote lijnen van het onderwijsbeleid uitstippelen.

Nu dragen de inrichtende machten de grote verantwoordelijkheid om de investeringen in het onderwijs optimaal te doen renderen. De centrale overheid zorgt via de gewijzigde functie van de inspectie en de begeleidingsdiensten weliswaar voor een zeker toezicht op de besteding van de middelen, maar de grote verantwoordelijkheid voor de kwaliteitsbewaking ligt nu op het lokale vlak.

Om een pedagogisch project concreet gestalte te geven en in de praktijk om te zetten, is immers een degelijke aanpak nodig waarbij de brug tussen de eindtermen en de concrete schoolpopulatie op lokaal vlak wordt gelegd. De centrale regelgeving kan hiertoe een werkkader creëren, maar de inhoudelijke uitwerking ervan ligt in de handen van de 150.000 onderwijskrachten die gegroepeerd zijn in de samenwerkingsverbanden die wij scholen noemen.

Op de scholen rust dus een grote verantwoordelijkheid. We hebben echter de indruk dat een groot aantal scholen ofwel de draagwijdte van de lokale autonomie nog niet goed heeft begrepen, ofwel nog niet heeft aanvaard. Indien het hen past, wordt de verantwoordelijkheid ten onrechte doorgeschoven naar de minister. De scholen lijken nog te sterk getekend door een eerder traditionele passieve houding. Zij blijven verwachten dat de overheden — zowel het departement als de koepels — alle en nog wat gedetailleerd dicteren van boven af.

De nieuwe mogelijkheden die met de lokale autonomie zijn geschapen, worden blijkbaar onvoldoende benut

om ook werkelijk nieuwe dingen te doen. Wanneer de scholen zelf niet meer creativiteit aan de dag leggen en zelf niet meer toezien op de kwaliteit van hun onderwijs heeft de autonomie echter weinig zin. De kwaliteitsnormen zullen dus opnieuw moeten worden besproken. De overheid zal daarbij soms wat moeten stimuleren.

Dat wil echter niet zeggen dat de overheid terug het heft in handen moet nemen en de lokale autonomie moet beknotten. Kwaliteitsbevorderend onderwijs berust op een samenhangend beleid op alle niveaus. Alle betrokkenen die ter zake verantwoordelijkheid dragen, zullen zich moeten inzetten om samen dezelfde doelstellingen te realiseren.

Het centrale beleid moet duidelijk maken wat zij van de scholen verwacht en welke minimale kwaliteitseisen zij stelt. De overheid moet er ook voor zorgen dat de randvoorwaarden aanwezig zijn opdat elke school deze verantwoordelijke opdracht naar behoren kan vervullen. De scholen moeten aan de kwaliteitseisen voldoen en binnen hun pedagogisch project ook vorm geven aan eigen bijkomende doelstellingen. De inzet van de hele school zal hiervoor nodig zijn.

Het risico bestaat uiteraard dat individuele scholen zich willen profileren en het moeilijke werk met kansarme leerlingen aan anderen overlaten. De overheid zal dus ook door gepaste maatregelen voldoende preventie en opvang moeten waarborgen.

De scholen moeten echter beseffen dat hun concreet handelen moet gericht zijn op nuttigheid, efficiëntie, resultaten, kortom op kwaliteit. Zij moeten zich ervan bewust zijn dat in een omgeving waar een grotere autonomie heerst andere eisen worden gesteld.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, in een autonome school moet de leraar een kaderlid zijn, geen loutere uitvoerder van bevelen die van bovenaf worden opgelegd. De leerkracht moet in functie van een flexibele vormingsopdracht zelf keuzes kunnen maken en

beslissingen kunnen nemen. Van de leerkracht wordt persoonlijkheid en creativiteit verwacht.

Zijn kwaliteit, zijn bekwaamheid en zijn interactiestijl staan garant voor het optimaal verloop van het leerproces. De oorzaak van het onterecht mislukken op school is vaak te zoeken in de relatie tussen leerling en leerkracht. Belangrijk is hier dat de leraar de vaardigheid en de instelling bezit om zich open op te stellen. Hij moet in staat zijn om, voor zover de leerplannen en de structuren dit toelaten, te differentiëren. Hij moet, waar nodig, kunnen doorverwijzen naar andere instanties, zoals taakleeraar en PMS. Hij moet vooral individueel en in team over zijn eigen interactiegedrag kunnen reflecteren om er vooroordelen en hun funeste gevolgen uit weg te werken. Dit alles dient de leraar te leren en te onderhouden door een goede initiële opleiding en regelmatige nascholing.

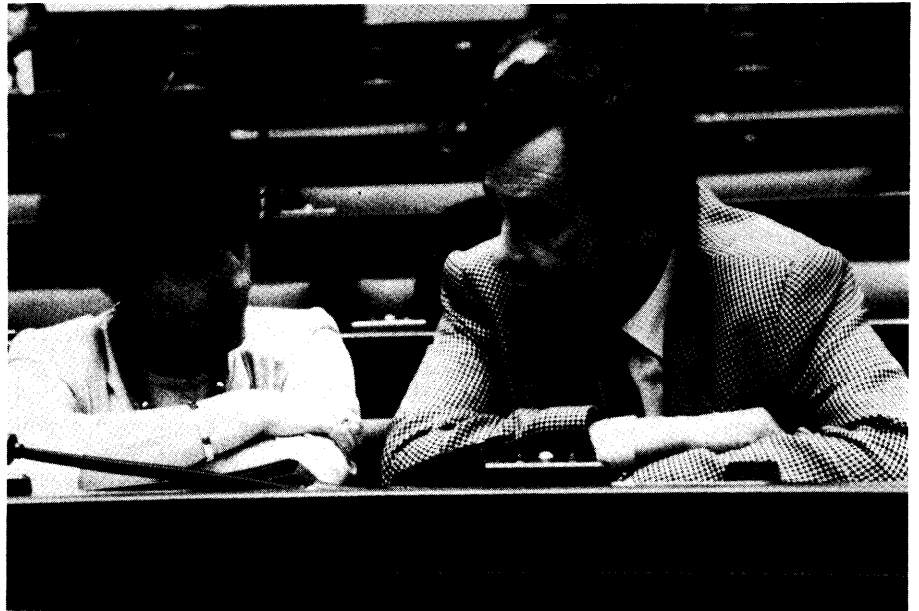
In een meer autonome school ziet het profiel van de leerkracht er anders uit. Er worden hogere eisen gesteld; de leerkracht heeft meer verantwoordelijkheid, maar ook meer mogelijkheden om creatief om te gaan met zijn leerlingen en zo meer resultaat te bereiken. Daarom pleiten wij in de eerste plaats voor de herwaardering van het leraarsambt en die begint volgens ons bij de opleiding van de leerkracht. De opleiding is er momenteel nog te veel op gericht de aanstaande leerkracht vakkennis bij te brengen, terwijl te weinig rekening wordt gehouden met de mentale flexibiliteit die wordt vereist indien men de autonomiegedachte op het veld wil waarmaken. De leerkracht functioneert dan niet enkel in klasverband; van hem wordt verwacht dat hij in een breed arbeidsveld autonoom kan functioneren. Indien men tot een herwaardering van het leraarsambt wil komen, dient de opleiding hier meer aandacht voor te hebben. Ook de navorming moet daarop gericht zijn en voldoende rendabiliteit voor de leerkrachten kunnen garanderen. Initiële vorming en navorming zouden in feite één geheel moeten vormen en op elkaar moeten ingrijpen. Zonder degelijke voorzieningen

Schellens

voor de permanente vorming van elke leerkracht heeft een hervorming van de initiële lerarenopleiding weinig zin, althans wanneer de hervorming de herwaardering van het leraarsambt en een kwaliteitsverhoging van het onderwijs wil dienen.

Nu meer beslissingen op lokaal niveau worden genomen, dient ook de functie van directeur herdacht. De directeur is immers de spilfiguur van de school. Hij bepaalt de sfeer. Hij moet ervoor zorgen dat zijn school meer is dan een plaats waar les gegeven wordt. Een positief schoolklimaat is een noodzakelijke voorwaarde om excellent en enthousiast onderwijs te kunnen bieden. Een positieve schoolcultuur, een aangenaam schoolklimaat, heeft te maken met collectief nagestreefde doelstellingen, met interne cohesie, met een duidelijk pedagogisch project. Van de directeur wordt verwacht dat hij pedagogische ondersteuning aan de leerkracht verleent en dat hij als coördinator en animator van de schoolgemeenschap optreedt. Maar de meeste directeurs komen hier in de dagelijkse uitoefening van hun job niet aan toe omdat ze veruit het grootste deel van hun tijd aan administratieve activiteiten moeten besteden.

De herwaardering van het leraarsambt en van de directeursfunctie zullen moeten kaderen in een geheel van beleidsondersteunende maatregelen. Zij zullen moeten samengaan met een herschikking van de werkomstandigheden en -voorwaarden van de leerkracht en de directeur. Voor de leerkracht is het creëren van promotiekansen, het doorbreken van de vlakke loopbaan, de differentiëring van de taken binnen de gehele school en -onderwijsstructuur en het creëren van mogelijkheden voor een flexibele taakuitoefening essentieel. De directeur moet meer ruimte en ondersteuning krijgen om zich volledig te kunnen wijden aan zijn eigenlijke opdracht. Dergelijke ondersteunende maatregelen voor de optimalisering van de onderwijskwaliteit zijn mogelijk wanneer we naar een schaalvergroting van ons onderwijs

Onderwijsminister L. Van den Bossche (SP), in gesprek met zijn collega begrotingsminister W. De Meester-De Meyer (CVP), ging in zijn repliek bij de onderwijsbegroting uitvoerig in op de geplande schaalvergroting in het hoger onderwijs

gaan. Dit betekent niet dat we moeten evolueren naar mastodontscholen waar het overzicht beperkt wordt en de afstand tussen het bestuur en de basis te groot wordt. In een systeem van grotere scholen of samenwerkingsverbanden tussen verschillende scholen is er enerzijds meer ruimte voor administratieve ambten ter ondersteuning van de directeur en anderzijds biedt een groter geheel meer mogelijkheden om de leerkrachten ook buiten klasverband zinvol in het schoolgebeuren in te schakelen. Wij zijn ervan overtuigd dat dit positieve effecten zal hebben op de kwaliteit van ons onderwijs. De kwaliteit van het onderwijs is uiteindelijk niet te meten in resultaten, statistieken en eindtermen, maar in de mate waarin de scholen als lokale organisaties de uitdagingen van hun pedagogisch concept aangaan en de verantwoordelijkheid ervoor opnemen. Dit veronderstelt dat men geen overhaaste beslissingen neemt, ook al is de verleiding groot om zich te laten inspireren door een boekhoudersmentaliteit. Wij zijn dan ook verheugd dat de onderwijsbegroting 1993 geen drastische besparingen oplegt.

Om de kwaliteit ook in de toekomst te kunnen garanderen, moet men de onderwijsbegroting beter kunnen voorspellen en beheersen. Er zullen structurele ingrepen nodig zijn die op langere termijn de noodzakelijke middelen vrijmaken om te investeren in de uitrusting en de vernieuwing van het onderwijs. De stijging van de uitgaven zal moeten worden afgeremd en het huidige budget zal moeten worden herschikt.

De heer minister wacht dus de moeilijke taak om een samenhangend beleid uit te stippelen dat de kwaliteit van ons onderwijs bevordert en betaalbaar houdt. Hij zal daarbij wellicht kunnen steunen op de aanbevelingen van de OESO-doorlichting, die naar mogelijke en zinvolle bijstellingen verwijzen om de rendabiliteit van ons onderwijsstelsel op peil te houden.

De voorzitter : De heer Tavernier heeft het woord.

De heer J. Tavernier (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en mijnheer de minister, colle-

Tavernier

ga's, het verheugt me dat de bespreking van de begroting van Onderwijs niet alleen in aanwezigheid van de minister van Onderwijs plaats vindt, maar dat ze ook door andere regeringsleden wordt bijgewoond. Na de toespraken te hebben beluisterd, ben ik de mening toegedaan dat de volledige regering, en zeker de minister van Begroting en de leden van de commissie voor Financiën en Begroting, aan deze discussie zouden moeten deelnemen. Ik heb jammer genoeg de indruk dat het onderwijs te veel herleid wordt tot cijfers.

De maatschappelijke vraag dringt zich op welke doelstellingen door de Vlaamse regering voor Vlaanderen met deze begroting worden nagestreefd. Verschillende sprekers hebben duidelijk verklaard dat er zeer veel geld en in een aantal gevallen te veel geld, naar onderwijs gaat. De sprekers van de VLD en van het Vlaams Blok zijn het eens met de minister van Onderwijs dat er moet worden bezuinigd.

De bezuinigingsdrang kan niet alleen aan de minister van Onderwijs worden aangewreven. De minister van Onderwijs is veeleer het slachtoffer van beslissingen van de regering.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer Tavernier, dat lot is mij inderdaad beschoren.

De heer J. Tavernier : Mijnheer de minister, u zal uw lot wellicht moeten blijven ondergaan.

Onze fractie bekijkt het onderwijs vanuit de maatschappelijke behoeften. De maatschappij moet zich afvragen of er voldoende geld voor onderwijs kan worden vrijgemaakt. Onderwijs heeft niet als enige taak de hersencellen te ontwikkelen, omdat het onze enige grondstof is en omdat de ontwikkeling ervan nuttig is voor onze economie. De opdracht van het onderwijs is ruimer en ook dat is nuttig voor de maatschappij.

In het onderwijs horen niet alleen hersenen te worden gevormd, maar ook mensen. Daarbij dient ook de emotionele ontwikkeling van de jon-

geren aan bod te komen ; jongeren moeten zich goed voelen ten overstaan van anderen in de maatschappij en op school. Als aan de volledige ontwikkeling van de mens wordt gewerkt, dan zullen de studieresultaten ook wel volgen. Als goede studieresultaten de eerste en enige doelstelling worden, staan de zaken op hun kop.

De manier waarop naar efficiëntie en kwaliteitsbewaking wordt gestreefd, baart mij zorgen. Die doelstellingen kunnen op zich lovenswaardig zijn, als de inhoud ervan zinvol wordt ingevuld. Een vorige spreker heeft benadrukt dat het begrip kwaliteit voor de vorm wordt gebruikt, maar dat er geen inhoud aan wordt gegeven. Er wordt verwezen naar de integrale kwaliteitszorg van het **bedrijfsmanagement**. De uiteindelijke zorg van dat management gaat naar maximale efficiëntie en maximale winst. Die begrippen mogen niet zomaar op het onderwijsproces worden overgedragen.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer Tavernier, de inhoud van het begrip kwaliteit wordt bepaald in de eindtermen en in de procesdoelen. De eindtermen worden vastgelegd door de Dienst voor **Onderwijsontwikkeling (DVO)** en worden verder verfijnd in de school, die ook het proces evalueert. De kwaliteit in een school is een maat voor de realisatie van de eindtermen. Meer moet daarachter niet worden gezocht.

U hebt gelijk dat de eigenlijke discussie over de kwaliteit nog niet kan worden gevoerd omdat de einddoelen nog niet gedefinieerd zijn. De DVO heeft dat werk pas aangevat.

De scholen moeten er zich ook van bewust worden dat kwaliteit op de eerste plaats bepaald wordt door het intern schoolgebeuren en niet door externe maatregelen op het **onderwijsdepartement**. Het departement reikt de einddoelen aan en de audit. Daarbij strijken we af en toe neer op het terrein om proces- en **einddoelevaluatie** te verrichten.

De heer J. Tavernier : Mijnheer de minister, ik ben het daarmee volledig

eens. Wel heerst er enig wantrouwen omtrent de inhoud die aan de einddoelen zal worden gegeven. Als alleen cognitieve vaardigheden worden opgenomen, dan is dat onvoldoende.

Het slaagpercentage in het hoger onderwijs als maatstaf nemen voor de kwaliteit van het secundair onderwijs en die in het secundair onderwijs voor de kwaliteit van het lager onderwijs, is een partiële en eenzijdige benadering die ertoe leidt zwakke leerlingen voortijdig af te stoten om de kwaliteitsnorm van de school te handhaven. Zo kunnen dan **slaagpercentages** van 80 percent in het eerste jaar van het hoger onderwijs worden geafficheerd.

Ik denk dat we de kwaliteitsdiscussie en de discussie over het begrip efficiency ten gronde zullen moeten voeren. De eminente Vlerickschool belast met het kwaliteitsonderzoek trekt duidelijk van een sterk economische benadering. Ook het bekende memorandum over het hoger onderwijs in de Europese Gemeenschap belicht vooral de economische aspecten. Wij hebben dus ernstige redenen om ons vragen te stellen bij de invulling van de begrippen kwaliteit en efficiency. Efficiency is wel nodig en de minister zocht blijkbaar de oplossing in andere structuren.

We zullen de minister steunen in zijn streven naar grotere samenwerking tussen scholen binnen de verschillende netten en samenwerking tussen scholen van verschillende netten. Door een verkeerd begrepen **concurrentiestrijd** gebeurt er immers verspilling en zijn er overlappingen. Een grotere samenwerking is nodig. We vinden het goed dat die samenwerking er komt voor bijvoorbeeld schoolsport en dat over de netten heen mensen van dezelfde vakgebieden gaan samenwerken en einddoelen vastleggen. We steunen ook nieuwe initiatieven die de vernetting en de verzuiling tegengaan. Ik ben het dan ook oneens met mevrouw **Ley**, waar ze stelt dat de waaier van ideologische en filosofische overtuigingen moet behouden blijven voor het volwassenonderwijs. Ik denk dat we daar resoluut moeten mee stoppen. Zeker voor nieuwe **initiatie-**

Tavemier

ven in het kader van het **volwassen** onderwijs moeten we tot een geïntegreerde samenwerking komen.

— **De heer E. Pinoie, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.**

Wel heb ik zeer veel bezwaren bij de schaalvergroting, zoals die door de minister op de hem eigen manier gelanceerd is, en dan voornamelijk tegen de schaalvergroting in het secundair onderwijs.

Minister L. Van den Bossche : Ik herhaal voor de 294ste maal dat er in het secundair onderwijs geen schaalvergroting komt. Een beheersmatig schaalvergroting is niet hetzelfde als schaalvergroting op grond van vestingsplaatsen.

De heer J. Tavemier : Ik weet dat dit nu op dit moment uw stelling geworden is.

Minister L. Van den Bossche : Dat is altijd mijn stelling geweest. Op één enkel moment kon een uitlating misschien verkeerd geïnterpreteerd worden. Dat was in Antwerpen toen na de publikatie van het OESO-rapport het cijfer van 600 als gemiddelde grootte gelanceerd werd.

De heer J. Tavemier : Dat cijfer is ook in de commissie geciteerd, misschien niet als definitief doel, maar toch als denkpiste.

Minister L. Van den Bossche : In de toekomst zal ik mij zelfs geen denkpistes meer veroorloven en in mijn antwoord straks zal ik zelfs op bepaalde vragen gewoon niet antwoorden, precies omdat ik vaststel dat zodra iemand of een of andere commissie iets zegt of schrijft, sommigen er onmiddellijk veel meer achter zien. Ik zal doodgewoon niets meer zeggen, dan zal me mij geen onvertogen of lapidaire uitspraken meer kunnen verwijten.

De heer J. Tavemier : Die geruchten over schaalvergroting hebben op een bepaald ogenblik de ronde gedaan.

Minister L. Van den Bossche : Ik zal voortaan niets meer zeggen, dan zal men het kunnen formuleren als rust op alle banken.

De heer J. Tavemier : Mijnheer de minister, tijdens de laatste **commissie** vergaderingen was er geen sprake meer van schaalvergroting in het secundair onderwijs, maar aanvankelijk was dat anders. Op dit ogenblik weten we dus wel met zekerheid dat het niet meer de bedoeling van de minister is te gaan naar scholen met gemiddeld 600 à 700 leerlingen, maar ontkennen dat dit oorspronkelijk niet de bedoeling was, is de waarheid geweld aan doen. Maar goed . . .

Ik ben het helemaal eens met de stelling dat wij het cascade-systeem in het secundair onderwijs moeten tegengaan, maar ik vrees dat zulks niet gemakkelijk zal zijn, **zoniet** onmogelijk. Ik krijg de indruk dat steeds meer de nadruk wordt gelegd op herengymnastiek zowel in de opleiding klassieke talen als in de opleiding wiskunde. Mijnheer de minister, uw toespraak naar aanleiding van de viering 175 jaar universiteit van Gent heb ik bijzonder gewaardeerd. U hebt toen namelijk verklaard dat de opleiding van universiteitsstudenten meer moet zijn dan een opleiding in het eigen vak, in de wiskunde, in de natuurwetenschappen. De opleiding moet ruim worden opgevat.

Dat probleem geldt overigens niet alleen voor het universitair onderwijs. Het bestaat ook in het secundair onderwijs. Er bestaan niet alleen tegenstellingen tussen **ASO**, **TSO** en **BSO**, maar binnenin elke groep bestaan er ook tegenstellingen of zogenaamde cascade-systemen die voor de **persoonlijks** ontwikkeling nefast zijn en typerend zijn voor onze visie op maatschappijontwikkeling en **persoonlijks** ontwikkeling.

Het probleem van de lerarenopleiding is wellicht het meest acuut in het secundair onderwijs. Ik vermoed dat wij met het oog op de beslissingen die op dat stuk moeten worden genomen, binnenkort daarover een debat zullen kunnen voeren. Uit een onderzoek bij licentiaten is gebleken dat zij zichzelf in de eerste plaats als vakmensen zien die hun vak onderwijzen.

Dergelijke uitspraken van personen die vier jaar universiteitsopleiding

hebben gehad en daarbij nog een jaar aggregaat hebben gedaan, doen wel heel wat vragen rijzen. Zij moeten toch les geven aan jongeren tussen vijftien en achttien jaar, een moeilijke periode waarin die juist nood hebben aan personen waaraan ze zich kunnen optrekken. Dit probleem ontstaat ten dele omdat de universiteiten van de lerarenopleiding nog niet veel terecht hebben gebracht. Ik hoop dat men dit probleem ernstig zal bespreken en dat men er een oplossing kan voor vinden. Licentiaten die les geven, moeten de onderwijsoptocht als een geheel bekijken en niet zomaar als een leerstof die moet worden overgebracht.

Een ander probleem is de reffectatie. De minister heeft terecht opgemerkt dat elke reffectatie eigenlijk een soort nederlaag is. Ik werd onlangs geconfronteerd met een aantal schrijvende gevallen van relatief jonge vastbenoemden. Zij zijn nu nog tamelijk gemotiveerd, maar zij stellen vast dat zij bij elke reffectatie worden voorbijgestoken door bijna pensioengerechtigde gereffecteerden. Ik weet dat dit een gevaarlijke denkpiste is waarvoor ook de vakbonden gevoelig zijn.

Minister L. Van den Bossche : Ik vind dit een leuke denkpiste en ik wil daarover samen met u het debat met de vakbonden aangaan. Ik vind dat u gelijk hebt.

De heer J. Tavemier : Ik weet dat dit een moeilijk debat is. Onderwijs is voor mij niet in de eerste plaats een tewerkstellingsdebat, daarin geef ik u ook volledig gelijk, mijnheer de minister. De kwaliteit van het onderwijs is voor mij van primordiaal belang. De gemotiveerdheid van de leerkrachten draagt voor een groot deel bij tot de kwaliteit van ons onderwijs. Jonge mensen die bewust hebben gekozen voor het onderwijs en die telkens worden voorbijgestoken, geraken na verloop van tijd gedemotiveerd en laten het onderwijs los.

U is van plan ook in het secundair onderwijs een ruime decentralisering en verantwoordelijkheid in te voeren. Ik kan dit principe verdedigen,

Tavemier

maar ik vestig er toch de aandacht op dat er in heel wat scholen problemen bestaan in verband met inspraak en participatie, ook van leerkrachten. Een grotere verantwoordelijkheid en een decentralisering zijn onlosmakelijk verbonden met een goede werking van de participatieraden en met een serieuze inspraak van het personeel. Op het terrein werkt dit niet altijd goed. Moet er hier niet meer controle komen ? Uit eigen ervaring weet ik dat de ondernemingsraden in een aantal scholen pas werken op het moment dat de inspecteur van het ministerie van Sociale Zaken langskwam. Dit verplichtte de scholen de ondernemingsraden te doen werken. Ik vraag mij dus af of wij niet verplicht zullen zijn hetzelfde systeem in te voeren voor de participatieraden. Als er alleen wordt gecontroleerd nadat er klachten zijn binnengekomen, zet men de werknemers in een moeilijke positie. Mensen dienen niet graag officieel klacht in over hun directie of hun inrichtende macht. Het zou beter zijn dat er een automatische regelmatige controle zou zijn op de werking van de participatieraden.

Participatieraden zijn zeker nodig wanneer men overgaat tot het doorvoeren van structuurhervormingen. Daarom betreur ik dat men in het hoger niet-universitair onderwijs de participatie terugdringt met het oog op herstructurering. Ik vrees dat de zaken hier worden omgekeerd aangezien de herstructurering slechts kan slagen in samenwerking met alle betrokkenen, dus ook met de leerkrachten en docenten.

Ik sta zeer huiverachtig tegenover de cijfers, die door bepaalde ambtelijke commissies maar ook door u, in verband met de schaalvergroting, werden genoemd. Ik ga akkoord met het principe van de samenwerkingsverbanden alhoewel men niet onmiddellijk hoeft over te gaan tot fusies. Men moet ruimte laten voor instellingen of studierichtingen met een grote pedagogische specificiteit of eigenheid.

Wij wachten op de ministeriële beslissing die dienaangaande zal wor-

den genomen en zullen haar op een kritische wijze evalueren.

Ik zal de minister nog twee vragen stellen met betrekking tot het deeltijds kunstonderwijs. De heer Maertens zal hierop nog uitvoeriger ingaan, waarna de minister uitgebreid zal kunnen antwoorden.

Mijn eerste vraag betreft de stop voor de oprichting van nieuwe filialen.

Minister L. Van den Bossche : Die stop werd toegepast.

De heer J. Tavemier : Daarvan ben ik op de hoogte, ik vraag mij echter af of de stop volgend jaar eveneens van toepassing zal zijn. Ik meende dat het om een tijdelijke maatregel ging en dat men ondertussen een onderzoek zou uitvoeren in verband met de spreiding en de efficiëntie van de filialen.

Minister L. Van den Bossche : U meent dat na de stop de grote willekeur opnieuw zal kunnen toeslaan ? Het zou kunnen dat de stop wordt voorgezet, maar het is eveneens mogelijk dat, op grond van eventuele witte vlekken op de kaart, de stop in sommige gevallen niet van toepassing zal zijn.

De heer J. Tavemier : Hangt dit af van de persoonlijke appreciatie van de minister en van zijn kabinet ?

Minister L. Van den Bossche : Zo is het altijd geweest. *(Vrolijkheid)* Ik heb niet gezegd dat het altijd zo zal blijven, ik heb mij beperkt tot het citeren van het verleden.

De heer J. Tavemier : Wij zullen uw beslissingen op de voet volgen en u hierover te gepasten tijde interpelleren.

Mijn tweede vraag betreft het inschrijvingsgeld in het deeltijds kunstonderwijs. Naast twee hoofdcategorieën werd er voorzien in een tussen-categorie, waarvoor de verhoging van het inschrijvingsgeld in twee fasen zou verlopen. Zal deze tussen-categorie, dit wil zeggen de 18- tot 25-jarigen, die een inschrijvingsgeld van 3.000 frank moeten betalen, volgend jaar behouden blijven wegens het

grote succes van uw ontradingscampagne ? Of is u van plan het oorspronkelijke plan door te voeren en het inschrijvingsgeld voor deze leerlingen te verhogen tot 4.500 frank ?

Minister L. Van den Bossche : De genomen beslissing, die inhoudt dat men voor de 18- tot 25-jarigen in twee fasen zou te werk gaan, werd tot op heden door de regering nog niet gewijzigd.

De heer J. Tavemier : Wij bespreken thans een begroting met een aantal duidelijke financiële implicaties, waaronder de verhoging van het inschrijvingsgeld voor het deeltijds kunstonderwijs. Hoe kunnen wij grondig oordelen over een dergelijk geruchtmakend aspect van uw begroting wanneer u toegeeft dat u uw eigen ideeën doorvoert zonder hierover met de regering overleg te plegen ?

Minister L. Van den Bossche : Ik geef niets toe, ik stel enkel nuchter vast dat er een beslissing werd genomen die inhield dat het inschrijvingsgeld voor de categorie van de 18- tot 25-jarigen in twee fasen zou evolueren. Aangezien deze beslissing niet werd herroepen, blijft zij van kracht.

De heer J. Tavemier : Mijnheer de minister, tot besluit van mijn uiteenzetting kan ik zeggen dat deze begroting een aantal positieve aspecten bevat. Ik denk bijvoorbeeld aan de sociale toelagen voor het hoger onderwijs. Het verslag getuigt ervan dat in de commissie interessant werk werd geleverd. Wellicht zullen er nog sterk inhoudelijke debatten worden gevoerd.

Toch blijven wij ons vragen stellen omtrent de al te zeer budgettaire benadering en de onwil van een aantal mensen om echt de nodige geldmiddelen voor het onderwijs in te trekken. Wij zijn zeer blij met de twee uren lichamelijke opvoeding en de strijd die u daaromtrent voert. Maar, met een aantal aspecten van deze begroting kunnen wij niet akkoord gaan. Uw laatste antwoord in verband met het inschrijvingsgeld is één van de aspecten die wij niet kunnen steunen.

De voorzitter : De heer Appeltans heeft het woord.

De heer L. Appeltans (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, bij de bespreking van de algemene begroting 1993 van de Vlaamse Gemeenschap neemt de begroting Onderwijs, Vorming en Wetenschap — het werd reeds door meerdere sprekers gezegd — een belangrijke plaats in. Zij vergt dan ook onze bijzondere aandacht en belangstelling.

De helft van het uitgavenbudget wordt in Vlaanderen aan onderwijs besteed. Onderwijs is echter niet alleen de financiële hoeksteen van de uitgavenbegroting ; zij is ook de hoeksteen van het functioneren van onze maatschappij in de komende jaren. Dit zal ook in 1993 en volgende jaren blij ken.

De belangstelling voor onderwijs, vorming en wetenschap weerspiegelt in welke mate wij, als Vlaamse Gemeenschap, kansen wensen te bieden aan de jongeren van vandaag in de wereld van morgen. De invulling van de wijze waarop ons onderwijs in de 21ste eeuw moet functioneren, is en blijft een voortdurende uitdaging.

De complexiteit van het **onderwijsgebeuren** in al zijn facetten maakt het ons niet gemakkelijk. Om te weten in welke richting wij met ons **onderwijsschip** zullen varen, moeten wij dan ook heel precies bepalen welke havens wij willen bereiken. Ter zake ligt nog heel wat werk voor de boeg. Verschillende sprekers wezen al op het feit dat nog een aantal inhoudelijke debatten in de nabije toekomst zullen worden gevoerd.

Naar onze mening wordt de grote **onderwijstaart** voortdurend in kleine stukjes gesneden, waarvoor telkens een deeloplossing moet worden gezocht. Hierdoor ontstaat het gevaar dat wij geregeld het zicht verliezen op wat de ganse taart te bieden heeft.

Blijkbaar deelt iedereen de mening dat het onderwijsbudget beheersbaar moet zijn, omdat ook 1993 eens te meer niet is ontsnapt aan de stijgende trend die het budget sedert jaren vertoont, hoewel in 1993 nauwelijks nieuwe initiatieven op het getouw werden gezet.

Bijgevolg blijven wij het opzet steunen om de ganse onderwijsstructuur door te lichten en een aantal onderwijsvormingen door te voeren, die onder meer de beheersbaarheid van het onderwijsbudget tot doel hebben.

Dit betekent echter niet dat wij menen dat het totale onderwijsveld te veel geld uitgeeft, wel veel, maar daarom niet te veel. Wij zijn evenmin van mening dat de leerkrachten te veel verdienen en dat de scholen in onwerkbare keurslijven moeten worden gewrongen. Onderwijs mag geld, ook veel geld kosten aan de Vlaamse belastingbetaler, maar we moeten wel leren het beheer ervan doelmatig ter harte te nemen en de geldmiddelen voor het vooropgestelde doel te gebruiken.

Dit betekent dat herschikkingen mogelijk moeten zijn en dat verkwesting moet worden weggewerkt.

Op deze tribune wil ik, in het kader van de onrust in de geledingen van het onderwijs, hulde brengen aan de tienduizenden onderwijskrachten die nog altijd dagelijks het beste van zichzelf geven en op die manier hun steentje bijdragen tot de uitbouw van het Vlaanderen van morgen.

Aan hen die in de wereld van onderwijs, vorming en wetenschap hiervan niet wakker liggen, moeten we durven zeggen dat ze de kans missen om gestalte te geven aan onze Vlaamse maatschappij waarover ze zelf nochtans voortdurend beweren dat die perfect noch ideaal is.

Het spuien van kritiek zonder het aanreiken van betere oplossingen is voor sommigen een sport geworden. Deze sport wensen we helemaal niet te beoefenen.

Sta me toe enkele specifieke klemtonen te leggen en de minister enkele vragen te stellen.

Allereerst wensen we opnieuw de nadruk te leggen op het fundamenteel belang van het basisonderwijs. Daarom zijn we er geen voorstander van om in deze vorm van onderwijs schaalvergroting zonder meer te propageren.

De meest ideale inplanting van kleuter- en basisonderwijs is en blijft de school in de plaatselijke gemeenschap. Steden en gemeenten dienen in dit verband opnieuw een grotere verantwoordelijkheid op zich te nemen. Het lokaal beleid kan en moet een fundamentele rol spelen in de begeleiding, de bescherming en de ontplooiing van de meest kwetsbare jongeren.

Onderzoeken wijzen trouwens uit dat een groter gedeelte van de **gemeenschapskredieten** moeten worden besteed aan het basisonderwijs.

In dit verband heb ik enkele vragen aan de minister.

Mijnheer de minister, zijn er vooruitzichten die deze tendens aangeven ? Kan u ermee akkoord gaan dat de gemeenten de meest aangewezen instanties zijn voor het inrichten van het basisonderwijs ?

We denken onder meer aan de verantwoordelijkheid in verband met kinderopvangcentra.

Het invoeren van een bijkomende administratieve ondersteuning van het basisonderwijs voor een bedrag van ongeveer 300 miljoen is volgens ons een stap in de goede richting.

Een ander probleem vormt de onrust in het deeltijds kunstonderwijs. Deze onrust heeft aanleiding gegeven tot vele misverstanden.

De al dan niet echte verklaringen en uitspraken van de minister

Minister L. Van den Bossche : Als de man in kwestie zelf in het openbaar toegeeft dat de beweringen, die hij schrijft, niet van mij, noch van het kabinet of de administratie zijn maar van allerlei parallelle circuits, dan moet u uw woorden toch wikken.

Het probleem is uitgepraat met de heer Viane. Hij is het met me eens.

Ik kan sommige pisten levendig beschrijven. Ze leiden zelfs tot de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten.

Van den Bossche

Ik kan u de details geven. Ik verzoek u alleen uw woorden te wikken en te wegen. Er zijn al voldoende moppen verteld en er is al voldoende gezeverd geweest over deze story. Laten we dit niet opnieuw doen.

De heer L. Appeltans : Ik merk dat deze problematiek erg gevoelig is.

Minister L. Van den Bossche : Ik weet niet of u niet zo gevoelig zou zijn als men gedurende weken verklaringen verspreidt waaraan niemand, die verantwoordelijkheid draagt, ooit heeft gedacht. Dit gebeurde alleen maar omdat de een of andere leukerd die uit de lucht heeft geplukt.

Als die verklaringen dan worden verspreid via de directies en de leerkrachten van de school, als kinderen van negen jaar worden misbruikt en als er brieven worden geschreven die niet kunnen worden geschreven door een niet-ingewijde in het **kunstonderwijs**, dan wordt men uiteindelijk wel wat nijdig.

Als daarenboven alles in het openbaar door de betrokkenen is rechtgezet, dan is het beste dat de politici daarmee rekening houden.

Dit is het laatste. Ik antwoord voor het overige niet meer op vragen in verband met het deeltijds **kunstonderwijs**.

De heer L. Appeltans : Mijnheer de minister, ik wijs er alleen maar op dat er in de pers een aantal berichten zijn verschenen.

Minister L. Van den Bossche : U moet zich dan richten tot de journalisten. Ik schrijf niet in de kranten.

De heer L. Appeltans : U begrijpt dat het voor mij moeilijk is uit te maken wat echt en wat niet echt is. Ik heb in het midden gelaten welke verklaringen echt en welke niet echt zijn.

Minister L. Van den Bossche : U moet dit uitpraten met de journalisten. Ik lees zulks zelfs niet.

De heer L. Appeltans : Zolang ik als lid van de commissie geen persoonlijk

ke verklaring krijg waarin de minister tegenspreekt wat ik in de kranten lees, kan ik het niet weten.

Ik begrijp wel waarom u geïrriteerd bent, maar ik kan hiervoor toch bezwaarlijk verantwoordelijk worden geacht.

Ik begrijp ook wel dat u de jongste weken veel moeilijkheden hebt gehad, maar daarover gaat het niet.

Ik heb alleen maar willen zeggen dat de verklaringen die zijn gepubliceerd, van de minister en van de diverse personen, de aanleiding waren tot een hele reeks acties.

Zes maanden geleden was er in verband met de begroting al heel wat ongerustheid.

Minister L. Van den Bossche : Dat was toen terecht. Ik heb mij nooit kwaad gemaakt. Wij hadden maatregelen genomen en een deel van de sector was daarmee niet akkoord. De reactie was een logische reactie. Het was een Kafkaïaanse story.

De heer L. Appeltans : Mag ik uit het antwoord van de minister besluiten dat er niet mag worden getwijfeld aan zijn bekommering voor het **kunstonderwijs** en dat hij dat verder zal blijven behartigen ?

Minister L. Van den Bossche : Jawel, mijnheer Appeltans.

De heer L. Appeltans : Dank u wel, mijnheer de minister. De Volksunie wenst het belang van kunst en cultuur te onderstrepen. Wie dat belangrijk vindt, moet ook de middelen creëren om dit mogelijk te maken. **Kunst**-beoefening en het leren ervaren, kan niet anders dan een prioriteit blijven. Ik begrijp dat de minister daarmee geen moeite heeft. Wij waarschuwen voor het privatiseren van de **kunst**-sector en het muziekonderwijs. Deze opmerking heeft niet rechtstreeks te maken met de uitlatingen die daarover zijn gedaan maar wel met wat wij concreet hebben vastgesteld. Verdere lineaire besparingen kunnen niet worden aanvaard omdat zij op zich onrechtvaardig zouden zijn en omdat zij geen onderscheid maken tussen diverse toestanden. Wij stellen

vragen bij de invoering van de nieuwe vakken bij de introductie van het herstructureringsplan in de muziekscholen. Uit de praktijk blijkt dat er voor deze vakken soms nauwelijks enige concrete programma's ter beschikking zijn. Zo staan wij in dezelfde zin enigszins kritisch ten opzichte van de invulling die de minister wil geven aan het hoger kunstonderwijs. Willen wij een kwalitatief hoger kunstonderwijs ? Willen wij dat dit kunstonderwijs zijn plaats krijgt in Europees perspectief dan moeten wij de middelen behouden om hieraan prioriteit te verlenen. Kan de minister ons ook hier enige toelichting geven ?

Minister L. Van den Bossche : Dat onderwijs is van het lange type geworden via een decreet van mijn voorganger. De concrete invulling is verschillend voor het **muziekonderwijs** en voor de rest van het hoger kunstonderwijs. Het hoger **kunstonderwijs** buiten muziek zal in akkoord met de sector vier jaar bedragen. Het hoger kunstonderwijs muziek zal vijf jaar bedragen. De sector krijgt gelijk, alhoewel ik erbij blijf dat ik gelijk heb.

De heer L. Appeltans : Ook in het gewoon hoger onderwijs is er heel wat beroering. Mijnheer de minister, ik zeg niet dat die beroering altijd negatief moet worden geïnterpreteerd.

Minister L. Van den Bossche : Ik heb het verslag van de ambtelijke commissie niet geschreven.

De heer L. Appeltans : Wij verheugen ons erover dat de discussie open is en dat zowel de ambtelijke commissie als de VLOR adviezen hebben uitgebracht. Hierdoor worden wij geconfronteerd met een globaal concept dat de verdienste heeft een aantal zaken bespreekbaar te maken. Wij pleiten voor een eenheid van hoger onderwijs gebaseerd op **studiegebieden** en op beroepsprofielen. Het loskoppelen van het hoger van het middelbaar onderwijs lijkt ons logisch. Wel willen wij hier pleiten voor het inschakelen van een aantal voortgezette opleidingen in het hoger onderwijs. Wij hopen dat hierover ge-

Appeltans

sprekken kunnen worden gevoerd. De reeds genoemde beroepsprofielen moeten hier een oplossing bieden. Wij denken aan wat ter discussie staat namelijk het opwaarderen van het ASBO. Dit debat zal in de toekomst nog ten volle kunnen worden gevoerd. In dit kader moet ook een specifieke invulling worden gegeven aan het dossier van de leerkrachtenopleiding. Dat werd reeds door de voorgaande spreker aangehaald. Ook dat is een grote zorg. De lerarenopleiding moet kaderen in het hoger onderwijs in het algemeen maar heeft een specifieke invulling nodig om tot resultaten te komen.

De leerkrachtenopleiding is eigenlijk te weinig aan bod gekomen in de debatten. Nochtans is op dat vlak al heel wat voorbereidend werk geleverd. Laat ons niet blijven stilstaan bij het financieel-administratieve aspect maar invulling geven aan de kwaliteit van deze onderwijshervorming. Administratie en financiën moeten in dienst staan van, en niet een doel op zich zijn.

We dringen ook aan om, in het kader van de pedagogische rust en het bereiken van een kwalitatief resultaat, de totale hervorming van het onderwijs een jaar te verschuiven. Het wegwerken van de actuele versnippering en het samenbrengen van gelijkaardige studiegebieden kan inderdaad een positieve invloed hebben. In dit kader ondersteunen wij principieel de schaalvergroting. We waarschuwen echter voor een te bruske aanpak en voor te drastische minimumnormen. Het getal 600 kan en mag volgens ons niet ongenaakbaar zijn. Een school met 400 personen kan volgens mij ook kwalitatief onderwijs geven en hoeft niet kostenverhogend te werken.

Wat dat betreft kan ik verwijzen naar het voorbeeld van de klinieken. De kleine klinieken waren verplicht te fusioneren om zo tot grotere gehelen te komen. Achteraf blijkt dit niet kostenbesparend te zijn, wat men nochtans had gehoopt. Integendeel, het heeft de zaak veel duurder gemaakt. Hetzelfde zou kunnen gebeu-

ren voor het hoger onderwijs indien we niet voorzichtig en deskundig te werk gaan.

Minister L. Van den Bossche : Ik heb de Vlaamse regering een voorstel gedaan om vóór 1 september 1993, in tegenstelling tot wat in het verslag van de commissie stond, de 600 niet te behouden.

De heer L. Appeltans : Ik vind dat een positieve vaststelling. In de commissie zullen wij daar in de nabije toekomst nog uitvoeriger kunnen op terugkomen.

Er rijzen natuurlijk toch heel wat vragen over de kwalitatieve invulling. De enveloppe-financiering, het personeelsstatuut en ook de medezeggenschap liggen ons nauw aan het hart. De Volksunie zal op dit vlak zeker haar standpunt laten kennen.

We vinden het positief dat het hoger onderwijs op een meer pluralistische manier wordt gestructureerd. In deze optiek vinden we dat u nog verder moet gaan dan u op dit moment doet in het aanbieden van kansen aan de instellingen tot net-overschrijdende samenwerking. Volgens ons kan en mag dit niet beperkt blijven tot het officieel onderwijs. Persoonlijk heb ik schrik van een tweepolig onderwijs dat de tegenstellingen alleen nog maar kan verscherpen. We pleiten dus voor openheid, doorzichtigheid en meer verantwoordelijkheid maar niet louter op basis van een net-indeling die is gegroeid vanuit de geschiedenis en die op zichzelf nog moet bewijzen dat ze nuttig is geweest.

— **De heer L. Vanvelthoven, voorzitter, treedt opnieuw als voorzitter op.**

In dit kader zou ik van de minister willen horen wat die inrichtende machten sui generis, zoals ze in het ambtelijke rapport staan beschreven, precies inhouden. Wat zijn de juiste doelstellingen waartoe we willen komen? Het samengaan van scholen moet immers leiden tot een betere kwaliteit en mag niet tot gevolg hebben dat het resulteert in een onderwijs dat het niveau haalt van de zwakste partner die in een fusie zou stap-

pen. Wat dat betreft had ik graag ook wat toelichting gekregen over de stille diplomatie of de geheime gesprekken die zijn gevoerd tussen de drie officiële netten.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : U moet natuurlijk wel weten wat u wil. Men kan toch moeilijk in een begrotingsbespreking vragen dat elementen, waarover de regering nog geen standpunt heeft ingenomen, worden besproken. Ik weiger dat. Trouwens, als er al een stille diplomatie zou bestaan, laat ze dan stil en diplomatisch zijn. Op een bepaald ogenblik zal dan wel blijken dat er niets ofwel iets gebeurt.

Men moet in deze maatschappij toch eens weten wat men wil. Als men documenten van een ambtelijke commissie openbaar maakt, dan schijnt de goegemeente het verschil niet te kennen tussen een ambtelijke commissie en een ministeriële beslissing. Als er gesprekken worden gevoerd, mag dit toch in alle rust en kalmte gebeuren, zonder daarover communiquéés te moeten geven. Men vindt het blijkbaar nodig op bepaald momenten uitleg te krijgen over de resultaten van die stille diplomatie, gesteld dat die al zou bestaan.

De voorzitter : De heer Appeltans heeft het woord.

De heer L. Appeltans : Mijnheer de minister, als lid van de Vlaamse Raad mag ik u toch wel vragen stellen. U legt zelf in het openbaar verklaringen af. U geeft lezingen, u geeft commentaar en neemt allerlei standpunten in. Als ik dat via de pers of via personen die daarbij aanwezig waren, vernem, dan denk ik dat het mijn plicht is, als lid van de commissie voor Onderwijs, aan de minister te vragen wat hij daarmee bedoelt. Als ik alleen maar in de commissie moet zitten om te vernemen wat reeds in voorbesprekingen is beslist, dan hoef ik daar niet te zitten. Dan kan ik achteraf mijn commentaar hier in het openbaar geven.

Minister L. Van den Bossche : Dat

Van den Bossche

is ook mijn stelling, collega. Ik heb echter geleerd dat als ik eerlijk ben en denkpistes uit, daarbij zeggend dat het om denkpistes gaat, 's anderendaags wordt gezegd dat ik lapidaire verklaringen afleg. Ik zal dat dus niet meer doen. Zo leert men de eerlijkheid af.

De heer L. Appeltans : We gaan hier geen debat houden over het begrip eerlijkheid. Dit is een valse discussie.

Minister L. Van den Bossche : In de commissie heeft iedereen steeds een antwoord gekregen op zijn vragen. Dit was ook het geval wanneer nog volop over de zaak werd gediscussieerd en wanneer er nog verschillende mogelijkheden waren. Blijkbaar wordt deze handelwijze achteraf tegen mij gebruikt. Welnu, dan laat ik het zo. Ik zeg niet dat het uw schuld is. Ik geef dat eerlijk toe. Men kan echter ook niet vrijblijvend gekke dingen blijven doen.

De heer L. Appeltans : Ik stel voor het debat hier af te sluiten. Ik slaag er blijkbaar in om de minister telkens op zijn paard te krijgen. Sta mij toe nog even te spreken over het volwassenonderwijs en over de nota die mij door de minister werd toegestuurd. Ik heb de indruk dat alleen mijn kritische vragen en niet mijn positieve bedenkingen reacties uitlokken.

Ook hierover zal binnenkort een debat worden gevoerd. De nota ligt klaar. Ik vestig er uw aandacht op dat wij pleiten voor een meer regionale inplanting. Dat staat trouwens in die nota vermeld. We staan positief tegenover het wegwerken van de kostenverhogende concurrentie tussen de netten. De rationalisering van het aanbod is een heel logische optie. Er moet voldoende overleg zijn tussen de onderwijsvormen. Dat werd in het verleden reeds beloofd. Ik had echter graag dat dit, zowel in het volwassenonderwijs als in de opleidingen zoals ze worden aangeboden door de VDAB en de middenstand, werd geconcretiseerd.

De heer E. Van Rompuy : In de commissie voor de Financien en Be-

groting zegt de heer Denys altijd dat de VLD heel het onderwijssysteem wil hervormen en dit via het invoeren van onderwijscheques. Iedereen zou een onderwijscheque krijgen, bijvoorbeeld van 200.000 frank, waarmee hij zich in een school kan inkopen. Beter bemiddelde ouders kunnen dan eventueel een eigen school oprichten. Wat is nu eigenlijk het statuut van die onderwijscheque voor de specialisten inzake onderwijs bij de VLD ? Gaat u daarmee akkoord ?

De heer L. Appeltans : Ik moet u erop wijzen dat hier een fundamentele vergissing in het spel is. Ik heb weliswaar wel waardering voor de heer Denys, maar ik behoor niet bij degenen die tot de fractie van de VLD zijn toetreden. U vraagt mij om zijn gedachtengang kenbaar te maken. Ik ben niet verantwoordelijk voor de stellingname van de heer Denys. Men heeft nu reeds genoeg problemen. . . .

De heer A. Denys : Mijnheer Appeltans, u bent steeds welkom. Ik stel echter vast dat de heer Van Rompuy aan het VLD-syndroom lijdt.

Minister L. Van den Bossche : Hij was verbaasd dat er een verstandige bij was.

De heer A. Denys : Ik wil toch een korte bedenking formuleren. Ik dacht dat er een afspraak was gemaakt om hier in de komende maanden in openbare vergadering een onderwijsdebat te voeren.

Minister L. Van den Bossche : Ik weet niets af van een afspraak. Ik heb wel kennis van een vraag van uw fractie.

De heer A. Denys : Wij vragen dit debat.

Minister L. Van den Bossche : De vraag om een afspraak betekent nog niet dat er een afspraak is.

De heer A. Denys : Wij dringen aan op die afspraak. Ik meen dat alle collega's het daarover eens waren. Dat u het daarmee niet eens bent, is een andere zaak. Wij zijn vragende partij voor een onderwijsdebat om te spreken over de fundamentele wijzigin-

gen die er in het onderwijs moeten komen. De CVP is de enige partij die nog geen alternatief naar voren heeft gebracht. De minister stelt een alternatief voor.

Ons alternatief bestaat erin de financiering te laten verlopen van de ouders naar de school. Ik ben echter benieuwd te horen wat de CVP ter zake voorstelt. De CVP valt wel de minister aan, ze spreekt over technische punten, maar een echte onderwijsvisie heeft ze niet. Ik zou deze visie graag vernemen tijdens het onderwijsdebat.

Minister L. Van den Bossche : Ik weet niet of de onderwijscheque een onderwijsvisie is. Ik denk eerder dat het een financieringsvisie is !

De heer L. Appeltans : Mijnheer de voorzitter, mag ik opnieuw het woord vragen ?

De voorzitter : De heer Appeltans heeft het woord.

De heer L. Appeltans : In verband met het volwassenonderwijs zou ik nog één zaak willen vermelden, met name mijn bekommernis voor de Open Universiteit. Mijnheer de minister, ik ben op dit onderwerp in de commissie ook even ingegaan. Volgens mij wordt de uitbouw van de Open Universiteit afgeremd door de financiële consequenties ervan, die mee bepalend zijn voor het beheersen van de totale onderwijsveloppe. Hier rijst opnieuw de essentiële vraag wat we eigenlijk willen bereiken met ons onderwijs. In onze kennismaatschappij waar voortdurende vorming en bijscholing een noodzaak zijn, moet een Open Universiteit beter worden uitgebouwd en meer kansen krijgen. Daarom vraag ik of de minister in dit verband eventueel nieuwe initiatieven kan aankondigen ?

Tot slot meen ik dat onderwijs, vorming en wetenschap een opdracht zijn voor de hele Vlaamse Gemeenschap, een opdracht voor iedere politieke fractie, een opdracht voor de meer dan 150.000 mensen die dag na dag het onderwijsbeleid waarmaken en invullen. Dit begrotingsdebat is

Appeltans

slechts een momentopname waarbij bepaalde accenten kunnen worden gelegd.

In eenzelfde logica kan ik nog tientallen andere aandachtspunten naar voren brengen, wat ik dan ook bij een andere gelegenheid zal doen. Vandaag zeg ik alleen dat logica, effectiviteit, responsabilisering op elk niveau, en liefst op het laagst mogelijke niveau, het streven naar kwaliteit, het durven openstaan voor toekomstige ontwikkelingen en dus het loskomen van vastgeroeste gewoonten en dus ook van het nettensysteem moeten vervlochten zijn met het nog altijd noodzakelijke enthousiasme en idealisme indien men het onderwijs degelijk wil uitbouwen.

Aan deze doelstelling wil de **Volksunie** graag meewerken en hiervoor haar verantwoordelijkheid opnemen. *(Applaus bij de VU)*

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer G. Vanleenhove (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, de realiteit dwingt ons ertoe aandacht te hebben voor het feit dat de onderwijsuitgaven onze Vlaamse begroting in belangrijke mate belasten. Ongetwijfeld beperken deze niet onaanzienlijke uitgaven de al evenzeer noodzakelijke financiële middelen voor andere beleidsdomeinen.

Toch zou het volkomen verkeerd zijn hieruit af te leiden dat ons onderwijs eigenlijk te veel kost. Investeren in de opleiding en de vorming van jonge mensen, is en blijft een waarborg voor de toekomst, voor de economische welvaart, het cultureel en zelfs het moreel hoogstaande peil van een land. Elke frank die daaraan wordt uitgegeven, is zinvol besteed.

Dat betekent uiteraard niet dat bij het bepalen van de grootte van de onderwijsbegroting geen rekening moet worden gehouden met de andere behoeften in Vlaanderen. Vandaar dat in ieder geval de beheersbaarheid van de onderwijsbegroting op termijn moet worden nagestreefd door structurele maatregelen.

Wij geven toe dat het niet zo gemakkelijk is maatregelen uit te dokteren die een rechtvaardige herschikking van de middelen teweegbrengen of die een in alle opzichten verantwoorde besparing kunnen realiseren.

De CVP-fractie is bijvoorbeeld bezorgd over het feit dat het **stijgingsritme** van de werkingsmiddelen, dat pas in 1990 bij decreet werd vastgelegd, jaar na jaar, en ook opnieuw in de begroting 1993, wordt afgeremd.

Mijnheer de minister, u hebt zelf toegegeven dat dit een vrij eenvoudige manier van besparen is. Een opeenvolging van dergelijke eenvoudige besparingen zal uiteindelijk echter verregaande gevolgen hebben voor de werking en de kwaliteit van onze onderwijsinstellingen.

Het is noodzakelijk, en onze fractie dringt er ten zeerste op aan, dat de huidige verdeling van de werkingsmiddelen aan een grondig onderzoek wordt onderworpen. Wellicht moet er inderdaad een differentiatie in de verdeling worden aangebracht, maar deze oefening moet in elk geval door een grondige studie worden voorafgegaan.

Een andere besparing in de begroting 1993 is vervat in het halveren van het contingent gedetacheerden. Het aantal personeelsleden waaraan een verlof wegens opdracht wordt toegerekend, wordt in artikel 58 van het programmadecreet teruggeschroefd van 0,2 percent tot 0,1 percent van het aantal betrekkingen.

In zijn advies nopens deze maatregel wees de Vlaamse Onderwijsraad er al op dat deze beperking ingrijpt in de dynamiek van de nieuwe structuren voor kwaliteitsbewaking in het Vlaamse onderwijs, uitgetekend in het decreet van 17 juli 1991 op de **inspectie-** en begeleidingsdiensten. De inkt van dit decreet is nog niet droog. Deze nieuwe ingrijpende maatregel wordt bijgevolg ingevoerd zonder een zorgvuldige evaluatie af te wachten van één jaar werking van die diensten waarin de gedetacheerden zijn tewerkgesteld.

Tijdens de commissiebespreking heeft de minister verklaard daarmee

eigenlijk zelf niet zo gelukkig te zijn. Hij was het er zelfs over eens dat deze ingreep op de decretaal vastgelegde regeling inzake detacheringen de rechtszekerheid aantast. Hij beklemtoonde dat daarom naar compenserende maatregelen zou worden gezocht, vooral in netoverschrijdende initiatieven waar extra detacheringen zouden kunnen worden toegestaan. In eerste instantie zou de minister al proberen de 0,1 percent pas op 1 juli in plaats van op 1 januari 1993 ingang te doen vinden, niet alleen om minder opschudding te wekken maar vooral om in gezamenlijk overleg met zijn diensten aan de netten de mogelijkheid te bieden netoverschrijdende denkpijpen te ontwikkelen.

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, met uw goedvinden zal ik onmiddellijk antwoorden op de vraag van de heer Vanleenhove.

Ik kan aankondigen dat een verstandhouding tussen de netten omtrent dit probleem is ontstaan.

Enerzijds werd beslist alle sportfederaties te laten opgaan in één netoverkoepelende sportfederatie. De acht gedetacheerden die ten behoeve van de sportfederaties nog op de netten waren ingeschreven binnen de 0,1 percent van het aantal betrekkingen, zullen buiten de 0,1 percent worden geplaatst. De detacheringen zullen rechtstreeks vanuit het departement Onderwijs gebeuren in het kader van de ene, allesoverkoepelende: sportfederatie.

Anderzijds is er een bijkomend contingent van 40 detacheringen gepland, tot het einde van het huidige schooljaar, verdeeld als volgt : NSKO krijgt 24 eenheden ; ARGO krijgt er 9 ; OVSG krijgt er 6 ; CVPO tenslotte 1 eenheid. De nominatieve invulling gebeurt door de inrichtende machten.

De gedetacheerden hebben, ten eerste een opdracht bij de Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) ten-

Van den Bossche

einde beroepsprofielen op te stellen. Hiervoor zullen twaalf mensen worden gedetacheerd, ten tweede een analyse van de leerstof te maken. Het aantal detacheringen voor deze opdracht is op 28 bepaald.

Deze afspraak werd gisteren met de netten gemaakt en werd reeds door mijn departement bevestigd.

De heer G. Vanleenhove : Dat betekent dus dat voor al de rest de 0,1 percent-regeling niet pas op 1 juli 1993, maar wel op 1 januari 1993, midden in het lopend schooljaar, zal ingaan. Mijnheer de minister, voor ons staat in elk geval vast dat de te verwaarlozen besparing die uit deze maatregel zal voortvloeien helemaal niet in verhouding staat tot de onvermijdelijke ontreddering die hij in de pedagogische begeleidingsdiensten zal veroorzaken. Ook de tegemoetkoming waarover u het had, zal deze verhouding niet evenwichtiger maken. U hebt in de commissie zelf gezegd dat de stedelijke en gemeentelijke onderwijsnetten waarschijnlijk de grote gedupeerden zouden worden. Ook in de voorstelling die u nu geeft, blijft de OVSG de grote verliezer. Wij betreuren dat.

Als wij op zoek gaan naar een efficiëntere besteding van de middelen...

De voorzitter : De heer Eeman vraagt het woord voor een interruptie.

De heer J. Eeman : 0,1 percent wordt dus 0,2 percent ? De uitwerking van dat gegeven komt ongeveer overeen maar is uiteraard niet hetzelfde als de verklaring die wij in de commissie hebben gekregen. Er bestaat nogal wat onrust bij steden, gemeenten, de ARGO en vermoedelijk ook bij het vrij gesubsidieerd onderwijs. Ik kan het bewuste akkoord dat er mogelijkwijze zou zijn gekomen, niet inschatten.

Minister L. Van den Bossche : Ik zou de heer Eeman alleen willen zeggen dat er de netten twee erge dingen kunnen overkomen. Ofwel krijgen ze niet wat ze willen, ofwel krijgen ze

wat ze willen. In beide gevallen zijn ze onrustig.

De heer G. Vanleenhove : Ik wil aansluiten bij wat de heer Eeman zei. Een aantal verwachtingen zijn inderdaad niet ingelost en sommige netten kunnen gemakkelijker klappen opvangen dan andere. Ik denk in dit verband bijvoorbeeld aan de reserves in de ARGO die zeker het euvel van de terugschroefing van 0,2 tot 0,1 percent kunnen opvangen.

Minister L. Van den Bossche : Neen, mijnheer Vanleenhove, vergeet het maar. U weet net zo goed als ik dat er een beroep is gedaan op de commissaris van de ARGO in verband met de aanwending van middelen. Ik heb de commissaris daarbij gevolgd en de middelen en reserves werden doorgelicht. De reserves bleken laatstijdige vastleggingen in verband met onroerende goederen te zijn. We moeten mythen ook niet langer vasthouden dan nodig. Toen ik het verslag kreeg van de commissaris, konden noch de commissaris van de ARGO, noch ikzelf weten hoe het in elkaar zat. Ondertussen is de zaak doorgelicht en de vraag beantwoord. Ik heb nu op papier hoe het in elkaar zat. De middelen qua personeel van de ARGO-administratie zijn met 70 miljoen frank gedaald. Ik zeg erbij dat men die van de DIGO met 14 miljoen frank had moeten verminderen. Dat is echter niet gebeurd.

De heer G. Vanleenhove : Mijnheer de minister, ik vind het in elk geval jammer dat de maatregel ingaat op 1 januari want de ontreddering zal zeker groot zijn. Dit geldt des te meer omdat u zegt dat ook de ARGO dit niet kan opvangen.

Minister L. Van den Bossche : De begroting is de begroting. Ik ga ervan uit dat de netten, zorgzame huisvaders zijnde, op tijd voorzorgen genomen hebben en tegen 1 januari zullen hebben uitgevoerd wat voor die datum was gepland. In het andere geval zouden ze risico's hebben genomen.

De heer G. Vanleenhove : Ik ga verder want anders wordt mijn spreek-tijd wel erg kort.

Minister L. Van den Bossche : Ik zal u wat van mijn antwoordtijd geven.

De heer G. Vanleenhove : Dank u. Als we op zoek gaan naar een efficiëntere besteding van de middelen, is het voor de CVP duidelijk dat er wel verantwoord kan worden ingegrepen in het toestaan van zogenaamde minimum-lestijdenpakketten die secundaire scholen de mogelijkheid geven een waaier van dunbevolkte opties aan te bieden.

Collega De Meyer heeft reeds in juni van dit jaar via een schriftelijke parlementaire vraag de discussie over deze problematiek aangezwengeld. Uit het antwoord bleek toen al dat bijna de helft van alle scholen uit het gesubsidieerd officieel onderwijs, meer concreet zevenenveertig percent tot negenenveertig percent, gebruik maken van deze **minimum-pakketten**. Het gesubsidieerd vrij onderwijs maakt er veel minder gebruik van, namelijk vierendertig à vijfendertig percent. Ook dit percentage ligt echter nog veel te hoog.

Het moet op een of andere manier toch perfect mogelijk zijn om weinig gevraagde opties gezamenlijk aan te bieden binnen hetzelfde net in het secundair onderwijs. Sommige steden in Duitsland hebben dergelijk systeem, waarbij leerlingen van diverse dicht bij elkaar gelegen scholen enkele uren per week in één school samenkomen voor juist die welbepaalde studie-opties.

Hoe het aanbod ook wordt gerealiseerd, essentieel is en blijft dat voor elke leerling aangepaste differentieringsmogelijkheden blijven bestaan. De eigenheid van elke leerling en daarbij ook de snel veranderende samenleving maken het noodzakelijk dat leer- en vormingsprocessen voldoende mogelijkheden bieden tot grote individualisering en flexibiliteit.

De problematiek hangt ook gedeeltelijk samen met het kwalitatief ondermaats zijn van sommige scholen. Ook en zeker de kleinschaligheid van een groot aantal secundaire onderwijsinstellingen speelt daarbij een rol. Volgens de CVP-fractie zou schaalvergroting hier een mogelijke oplossing kunnen bieden, zij het niet onvoorwaardelijk k.

Minister L. Van den Bossche : Veel hangt natuurlijk samen met de vrijheid van schoolkeuze.

De heer G. Vanleenhove : We moeten er wel voor zorgen dat we met grotere entiteiten geen schoolklimaat creëren, waar jonge mensen zich niet meer thuis kunnen voelen en vervreemden van hun schoolomgeving, zodat uiteindelijk ook hun **leerprestaties** daaronder gevoelig gaan lijden. Een secundaire school is in dit opzicht zeker niet vergelijkbaar met een hogere onderwijsinstelling. Bovendien mag een mogelijke schaalvergroting niet ten koste gaan van het eigen pedagogische project van elke school. Schaalvergroting moet in elk geval rekening houden met de pedagogische en sociale aspecten, die voor elke school anders zijn.

Een dergelijke operatie vergt zeker een grondige voorbereiding. De scholengemeenschappen zijn een complete mislukking geworden. Het HIVA heeft ook al aangetoond dat schaalvergroting in het secundair onderwijs wel noodzakelijk is, maar dat niet elke fusieoperatie zinvol is vanuit kostprijsperspectief. Schaalvergroting en kwaliteitsverbetering gaan daarenboven niet noodzakelijk samen. De kwaliteit van het onderwijs wordt niet afgemeten aan de grootte van de entiteiten, maar alleen aan de leerresultaten van de leerlingen.

Om al deze redenen zou het niet wijs zijn bruuske ingrepen te plegen, waarvan men vandaag de gevolgen nauwelijks kan inschatten. Ik ben het met een vorige spreker eens dat voor de basisscholen de vertrouwdheid, de geborgenheid en de herkenbaarheid van de eigen omgeving voor jonge kinderen zeer belangrijk zijn en dat schaalvergroting daar dus in elk geval uit den boze is.

Mijnheer de minister, nog even iets over uw uitspraak in de commissie voor het Onderwijs dat de verlenging van de leerplicht tot achttien een vergissing was. Einde citaat. Niemand ontkent dat er zich een probleem voordoet met zestien- tot **achttienjarige** en dit zowel in het deeltijds als in het voltijds onderwijs.

Minister L. Van den Bossche : Voor

zover ik weet, waren mijn uitspraken wel iets genuanceerder.

De heer G. Vanleenhove : Mijnheer de minister, ik haal het verslag letterlijk aan.

Minister L. Van den Bossche : Dat wil daarom niet zeggen dat mijn woorden correct werden weergegeven !

De heer G. Vanleenhove : Ik beschik inderdaad niet over de letterlijke versie, ik baseer mij op wat u volgens het verslag zou hebben gezegd. De CVP-fractie wil de problemen die zijn ontstaan uit de verlenging van de leerplicht geenszins ontwijken. Het is echter fundamenteel verkeerd het kind met het badwater weg te gooien en er binnen ons onderwijsbestel toe te besluiten de moeilijkste leerlingen maar meteen te laten vallen vanaf hun vijftien of zestien jaar en ze uit het onderwijs te stoten, met alle risico's **vandien**. Het zou echt onverantwoord zijn een groep voor de arbeidsmarkt zwakke jongeren te snel uit het onderwijs los te laten en op die manier een nieuw sociaal proletariaat te creëren.

Mijnheer de minister, collega's, we moeten veeleer de creativiteit en originaliteit opbrengen om voor dit probleem geschikte oplossingen te vinden. Een consequente strijd tegen de schoolachterstand in het algemeen en tegen het feitelijk analfabetisme onder leerlingen van de **1B-klas** is een element daarvan. Het versterken van het luik arbeid in het deeltijds onderwijs binnen het onderwijs kan een aanzet tot oplossing zijn. In elk geval moeten wij ernaar streven het **deeltijds** onderwijs te ontschoonen ; dat betekent onttrekken aan het gewone schoolse milieu. Bovendien moet het geven van onderwijs aan deze groep van leerlingen voor de leerkrachten een professionele uitdaging worden. Alleen al het op de helling zetten van het principe van de leerplicht doet ernstige twijfels rijzen bij die leerkrachten die zich in de Centra voor Deeltijds Onderwijs en in het beroepsonderwijs met veel toewijding en ten volle inzetten om schoolmoeë jongeren naar best vermogen op te vangen. Ten slotte is er nog de invul-

ling van de lestijden, waarvoor een veel meer levensbetrokken en praktisch georiënteerde vormingsstrategie moet worden opgebouwd.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de CVP is bereid aan al deze uitdagingen mee te werken.

De voorzitter : De minister-president heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, moet ik uit het feit dat mijn collega bevoegd voor Onderwijs de voorbije uren met vragen en bedenkingen is bestookt en dat nergens in de uiteenzettingen het departement Wetenschapsbeleid rechtstreeks werd behandeld, afleiden dat de volledige Raad instemt met de door ons ter zake gevoerde politiek van coördinatie ? In ieder geval hebben fracties die niet tot de meerderheid behoren reeds in de commissie erop gealludeerd dat huns inziens het beleid de goede richting uitgaat. Ik dank dus de leden van de Vlaamse Raad.

De heer A. Denys : Mijnheer de minister-president, ingevolge de beperkte spreektijd hebben wij een keuze moeten maken. Wij hebben er uiteindelijk voor geopteerd de begroting van het departement Onderwijs te bespreken.

Minister-president L. Van den Brande : Toch hebben wij in de commissie ter zake een open gesprek gehad.

Ik herinner eraan dat wij voor ons wetenschapsbeleid 6 prioriteiten hebben vooropgesteld. Wij streven allereerst naar coördinatie. Voorts moet het wetenschapsbeleid uiteindelijk alles omvatten en geïntegreerd worden in het algemeen beleid van de Vlaamse regering. Wij kunnen nu eenmaal niet allerlei met mekaar verband houdende elementen scheiden door er schotten tussen te zetten. Ook wensen wij een betere programmatie. Bovendien moeten wij, bij gebrek aan middelen, selectief optreden. Hoewel genoeg wetenschappelijke inzichten voorhanden zijn, kunnen wij niet elk wetenschappelijk project uitvoeren. Ten slotte is er grote nood

Van den Brande

aan doorzichtigheid. Precies het gebrek aan transparantie in het beleid vormt een van de ernstige bedreigingen voor het fundamenteel en het toegepast onderzoek, twee domeinen waartussen de grens alsmaar meer vervaagt.

Deze zes prioriteiten die vervat waren in de beleidsbrief van 1992 dien-aangaande en hun uitwerking zullen krijgen in 1993, zijn ook terug te vinden in dit ontwerp van decreet van begroting. Trouwens, de tekst geeft ook aan dat wij in de toekomst moeten komen tot een verdere hergroepering van de kredieten en dat een evaluatie zal moeten worden gemaakt.

Een concept over de inzet van financiële middelen volstaat niet. Er moeten ook inlichtingen aan de bevolking worden doorgespeeld met het oog op een informatie-wisselwerking tussen het wetenschappelijk onderzoek en de burger.

Daarenboven wensen mijn collega's, inzonderheid deze bevoegd voor Onderwijs, en ikzelf het wetenschappelijk onderzoek als structurele hefboom te gebruiken in de versteviging van de economie. Wij zijn het er allemaal over eens dat de lineaire expansiesteun moet worden afgebouwd. Welnu, dan zullen wij ook — dat zal morgen zeker ook blijken tijdens de bespreking van de begroting voor Economie — alle aandacht moeten besteden aan de omgevingsfactoren zoals infrastructuur en wetenschappelijk onderzoek opdat wij een aantal initiatieven kunnen nemen die niet specifiek door een of ander departement moeten worden bekostigd.

Door de verhoging van het budget van het wetenschappelijk onderzoek voor 1993 met meer dan 12 percent vergeleken met 1992 voeren wij een van de punten van het regeerakkoord uit. Dit betekent echter dat wij op andere domeinen zullen moeten besparen om de meeruitgaven te compenseren. Ik ben ervan overtuigd dat wij hier een samenhangend geheel voorstellen.

De heer A. Denys : Mijnheer de mi-

nister-president, u pleit voor doorzichtigheid. Uw beleid blijft echter versnipperd. De bevoegdheid voor het Wetenschappelijk Onderzoek zou bij de minister van Onderwijs moeten worden geconcentreerd. Vandaag hebben wij reeds af te rekenen met een tekort aan kredieten voor het universitair onderwijs. Laten wij de weinige middelen waarover wij beschikken, centraliseren en op de begroting van Onderwijs inschrijven. Dat is de enige manier om op een behoorlijke manier een wetenschapsbeleid te voeren. Nu zit er een gedeelte van de centen bij de minister-president, een ander gedeelte bij minister Van den Bossche en nog een ander gedeelte bij minister Detiège. Wij zijn ontgoocheld over een dergelijke versnippering. (**Protest van de heer Candries**)

Wij zijn vragende partij om de Vlaamse regering volledig bevoegd te maken voor het wetenschappelijk beleid. Als wij er echter zelf nog net in slagen versnippering te vermijden, dan zijn wij verkeerd bezig en zijn wij in hetzelfde bed ziek als de Belgische politiek.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Denys, ik moet uit uw uiteenzetting afleiden dat u de discussie over dit onderwerp niet op de voet volgt. Dat kan u ook niet als fractievoorzitter en u bent noodgedwongen — ik heb dat destijds ook ervaren — een generalist.

Ik heb geen enkele moeite met een grotere cohesie met het departement Onderwijs en heb zeker niets tegen de persoon van de heer Van den Bossche indien hij zich als minister van Onderwijs met het wetenschapsbeleid zou bezighouden.

Nu luidt unaniem echter de uitdrukkelijke vraag — u moet er maar alle standpunten op nalezen — om coördinatie en evaluatie van de huidige middelen en instrumenten die kunnen worden ingezet.

Dit is niet enkel bij ons, maar ook in alle andere Europese landen het geval. Er moet een interactie zijn met de minister van Onderwijs, maar het standpunt om het wetenschappelijk

onderzoek te herleiden tot een loutere opdracht van de universiteiten moet worden herzien.

Het wetenschappelijk onderzoek is vanzelfsprekend van essentieel belang voor de versterking van onze maatschappelijke mogelijkheden. Wij willen een aantal specifieke programma's ontwikkelen die te maken hebben met het IWT. Bovendien willen wij het niet-georiënteerd en het sectorgebonden onderzoek, de generische technologie en het vierde Europees kaderprogramma stimuleren.

Ik hoop dat het Sint-Michielsakkoord grotere coherentie tot stand kan brengen.

De politici kunnen het er nogal over eens zijn dat het wetenschapsbeleid in grotere mate tot de bevoegdheid van Vlaanderen moet behoren.

Ik stel evenwel vast dat er grote tweespraak bestaat en er een groot gebrek aan eenduidigheid is buiten de politiek en dat de academische en de ondernemingswereld heel vaak alles in het werk stellen om verder te kunnen genieten van de verschillende onduidelijke subsidiëringmogelijkheden.

Alle milieus moeten opkomen voor grotere doorzichtigheid en ingaan tegen de versnippering van de middelen.

— **De heer H. Candries treedt als voorzitter op.**

Ik besluit dan ook met de oproep dat iedereen op elke plaats dezelfde standpunten zou innemen en op die manier zou bijdragen tot een doorzichtig en coherent wetenschapsbeleid. (**Applaus**)

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de punten die hier in de loop van het debat werden aangehaald, werden reeds uitvoerig behandeld in de commissie.

De meest fundamentele opmerking werd gemaakt door de heer Tavernier. Hij zei dat de uitdaging onderwijs meer is dan een uitdaging oplei-

Van den Bossche

den. Deze uitdaging is trouwens maatschappelijk omschreven.

Als er ooit een onderwijsdebat in de Vlaamse Raad wordt gevoerd, hoop ik dat het, hoe belangrijk de financiën ook zijn, daar niet blijft bij steken. Ik hoop dat men dan kan discussiëren over het opvoedend project dat men via onderwijs wenst door te geven. In welke mate willen wij de boodschap beperken tot cognitieve elementen ?

Ik vrees dat de huidige maatschappij al te veel de neiging heeft om het cognitieve te overaccentueren en al wat niet direct rendabel is in de cognitieve sfeer te bannen. Dit heeft allerlei gevolgen, onder meer het feit dat wij in vele gevallen mensen opleiden die vrij veel weten over weinig, maar het niet kunnen kaderen in een maatschappelijke context.

Alleen al aan het element lichamelijke opvoeding merkt men dat men vrij sterk probeert het cognitieve op te bouwen. Men kan dit trouwens ook merken in de discussie over esthetica.

Er werd hier ook gesproken over het budget en zijn toekomst. Er werd gepleit voor maatregelen om het budget beheersbaar te maken. Het minste wat men kan doen, is in het systeem zelf ingrijpen om een normale en beheersbare groei te hebben.

Een aantal uitdagingen zijn van pedagogische aard en kwamen in het debat weinig ter sprake. Maar er werd toch geregeld gesproken over het fenomeen van het zittenblijven. Een spreker vroeg terecht naar wetenschappelijk onderzoek in dat verband. Wij kennen een aantal oorzaken, maar niet volledig in een wetenschappelijke betekenis.

Ik wil er wel aan toevoegen dat niet elk zittenblijven een falen is. **Zittenblijven** is soms ook inherent aan het schoolstelsel. Met een Cartesiaanse opbouw van een schoolstelsel wordt op een bepaalde leeftijd elkeen tot een bepaald niveau geacht. Doch, de ontwikkeling van sommigen, zowel fysisch als psychisch, gaat soms trager dan het gemiddelde dat als ba-

sis is genomen voor de Cartesiaanse opbouw.

Ik begrijp de kwaliteitsbekommernis van de heer Tavernier. Ik heb er daarstraks reeds op geantwoord. Ik wil alleen ingaan op zijn suggestie. Het gaat hier inderdaad over een begrip dat uit de economische en de management-wereld stamt, dat wij moeten overnemen, maar in een andere sfeer, en dat derhalve ook een andere inhoud moet krijgen. Misschien ware het goed in het onderwijs niet langer te spreken over integrale kwaliteitszorg, maar wel over onderwijskwaliteitszorg, om duidelijk te maken dat er hier sprake is van een andere definiëring, dat een ander mechanisme speelt, waarbij andere maatstaven moeten worden gehanteerd.

Indien de schaalvergroting niet in het basisonderwijs of in het secundair onderwijs zou moeten gebeuren, dan gaat het over de beheersmatigheid van een en ander en niet over vestigingsplaatsen of dies meer. In het hoger onderwijs buiten de universiteit lijkt mij dit aangewezen. Er bestaat heden een verslag van een ambtelijke commissie dat publiek werd gemaakt. Ik heb het verslag, de dag nadat ik het heb gekregen, aan de leden van de commissie bezorgd. De commissieleden werden nog nooit zo snel ingelicht van wat de ambtelijke commissie geschreven heeft. Alleen heb ik mij tot op heden er niet over uitgesproken. Ik zal dit niet doen voor donderdag van deze week. Ik heb, ten opzichte van wat de ambtelijke commissie en de Vlaamse Onderwijsraad geschreven hebben, een eerste nota met krachtlijnen en nog veel open ruimtes aan de Vlaamse regering voorgelegd. Ik zal pas dan een verklaring afleggen wanneer daarover een beslissing is gevallen. Ook in die eerste nota blijven nog een aantal zaken open voor discussie. Dit lijkt mij ook normaal. Wij bouwen dit geheel stuk voor stuk op.

Inzake onderwijs voor sociale promotie ga ik niet in op de gehouden uitzettingen. Ik merk dat sommigen onder u blijkbaar citeren uit nota's waarover de Vlaamse regering beslissingen moet nemen. Het lijkt mij niet

ideaal dat ik erop antwoord vooraleer binnen de regering beslissingen werden getroffen.

Het is duidelijk geworden dat al wat men inzake het deeltijds **kunstonderwijs** verspreidt, tot het rijk der fabelen behoort. Meer wil ik daarover niet verklaren. Inhoudelijke discussies zullen in alle rust en kalmte bekendgemaakt en gevoerd worden. Ofwel is deze maatschappij in staat discussies te voeren zonder direct over zijn toeren te zijn, ofwel zal deze maatschappij moeten leren dat de discussies binnenskamers met een drietal personen worden gevoerd, waarna de beslissingen worden bekendgemaakt. Het is het ene of het andere.

Een van de collega's heeft gesproken over het memorandum hoger onderwijs. Ik kan de collega in kwestie geruststellen. Op de laatste Europese ministerraad heb ik namens België dit memorandum naar de vuilnisbak verwezen, hierin ijverig gesteund door onder andere mijn Portugese collega en relatief gesteund door de Franse en de Duitse collega's, zelfs door het Britse voorzitterschap. Het memorandum hoger onderwijs is niet goedgekeurd.

De materie studietoelagen werd wel degelijk bekeken. Dat was in de commissie beloofd. Naast de verdiensten van het vorige besluit, die onmiskenbaar zijn, zijn er ook enkele anomalieën. Ik plaats een dergelijk besluit dan ook op de agenda van de Vlaamse regering.

Ten eerste, geen vergelijking van het globaal gezinsinkomen met het kadastraal inkomen voor aanvragers van wie het inkomen voor minstens 70 percent bestaat uit alimentatiegelden, vervangingsinkomens, tegemoetkomingen ten laste van de schatkist, aan minder-validen of gehandicapten. Dit is naar analogie met hetgeen reeds was opgenomen in het besluit van 24 juli 1991 aangaande de bestaansminimumtrekkers.

Ten tweede, de uitbreiding van de 150 percent betoelaging voor aanvragers wier inkomen gelijk is aan of lager is dan één tiende van de maxi-

Van den Bossche

mumgrens en voor wie het inkomen voor minstens 70 percent bestaat uit alimentatiegelden; bestaansminima, tegemoetkomingen ten laste van de schatkist aan minder-validen en gehandicapten.

Dit heeft uiteraard budgettaire implicaties, vermits het een herziening meebrengt van 648 dossiers voor het school- en academiejaar 1991-1992. De meer-uitgaven voor 1991-1992 bedragen 19,5 miljoen frank ; voor 1992-1993 : 19,5 miljoen frank en voor 1993-1994 : 9,75 miljoen frank, zijnde in totaal 48,75 miljoen frank die zullen worden uitbetaald op de begroting. Deze meer-uitgaven kunnen door het hiervoor uitgetrokken budget in de begroting 1993 worden opgevangen omdat de besparingen die voortvloeiden uit de toepassing van de maatregel op het kadastraal inkomen belangrijker waren dan aanvankelijk werd gepland. Hiermee rond ik af wat de studiebeurzen betreft.

Ik kom nu tot de vragen over de DIGO. Oorspronkelijk werden ter zake twee amendementen ingediend. Na onderzoek door mijn collega bevoegd voor Financiën, werd gesteld dat die twee amendementen in feite stipuleerden dat er als het ware twee geldstromen zouden vloeien naar de DIGO : ten eerste, de gelden ontvangen voor 31 december 1992 die niet mogen worden aangewend ter financiering van de verbintenissen aangegaan na die datum. Ten tweede, de gelden ontvangen na 1 januari 1993 die uitsluitend moeten worden gebruikt voor het financieren van de verbintenissen aangegaan na die datum. Dat betekent dus dat de reserves van de DIGO onaantastbaar zouden blijven, want in plaats van schoolgebouwen te bekostigen, zou de DIGO die gelden beleggen. Het begrotingsdecreet stipuleert echter dat de machtigingen overdraagbaar zijn van het ene op het andere jaar en bovendien met de interesten worden verhoogd. De vrees van de DIGO dat de leningsmachtiging 1992 verloren gaat indien de opbrengst niet wordt gestort voor eind 1992, is ongegrond vermits de leningsmachtiging werd uitgeoefend,

maar doorgestort op een wachtrekening. Dat gebeurde trouwens ook voor de bouw van een diergeneeskundige faculteit van de Gentse universiteit en voor het Vlaams financieringsfonds – het pensioendecreet – na gunstig advies van de Inspectie van Financiën.

Ofschoon er geen enkele verplichting is tot onmiddellijke betaling, zal de machtiging 1992 als overgang toch volledig worden uitbetaald in 1992. De opdracht hiertoe werd gegeven en de uitbetaling zal eerstdaags geschieden en hoe dan ook voor het einde van het jaar, zowel aan de DIGO als aan de ARGO. Tijdens de vergadering van de commissie voor Financiën en Begroting werd het amendement dat dienaangaande werd ingediend, als overbodig beschouwd.

Zowel de ARGO als de DIGO vergeten blijkbaar dat op eis van het Rekenhof en de Vlaamse Raad, de machtigingen 1993 individueel zullen moeten worden nagekeken door de controleur van vastleggingen, zodat de benutting ervan wettelijk gecontroleerd en erkend zal zijn. Belangrijk is dat de vele projecten, ingediend bij de DIGO in 1993, van start gaan. Bovendien is het wenselijk dat het aangenomen amendement dat ertoe strekt een vierde punt toe te voegen bij artikel 20, quater, paragraaf 1, 1ste lid van de wet van 29 mei 1959, terug uit het programmadecreet wordt gelicht. Al is het niet nodig, toch zou te dien einde zelfs een amendement mogen worden ingediend in plenaire vergadering.

Mijnheer de voorzitter, tot slot wens ik nog twee onderwerpen bondig te behandelen. Het eerste heeft betrekking op de personeelsleden van de DIGO die op 1 januari 1993 een trainingssessie zullen moeten ondergaan om in het najaar te kunnen worden ingeschakeld in het systeem van de studiebeurzen, ook in de provincies. Tot op heden zijn wij er wel in geslaagd alle studiebeurzen te behandelen. Voor het hoger onderwijs zal alles in orde zijn voor 15 december. Al degenen die in regel waren, zullen worden uitbetaald. De meesten werden trouwens reeds uitbetaald. Dat is een schitterende prestatie van de

betrokken dienst. Om toe te laten dat volgend jaar ook wat het secundair niveau betreft een dergelijke prestatie wordt geleverd, is een herschikking van het personeel noodzakelijk. Personeelsleden van de DIGO zullen dus aan de diensten in de provincies worden toegevoegd. Dat zal echter geen problemen stellen. Zij zullen niet meteen van de ene dag op de andere in het werkcircuit van de nieuwe dienst worden ingeschakeld. Zij zullen hun bezigheden op de DIGO rustig kunnen afwerken, al zullen zij er officieel niet meer toe behoren, maar dat is minder belangrijk.

Wat de schoolplicht tot 16 of 18 jaar betreft, herhaal ik dat een discussie moet worden aangevat. Ter zake zijn geen woorden maar daden nodig. Al jaren hoor ik dat één en ander moet gebeuren op pedagogisch vlak, maar inmiddels blijft het probleem bestaan. Ofwel slaagt men erin een oplossing te vinden en brengen wij de industrie ertoe mee te stappen in de richting van de deeltijdse arbeid en dus van de opvang van de studenten. Alzo creëren wij misschien een piste. Ofwel slaagt men daar niet in, maar dan moet onze nederlaag ook worden bekend en is het onnodig een niets betekenend principe te handhaven.

Dat is alles wat ik daarover heb gezegd. Ik herhaal, ik heb nog geen stelling ten gronde ingenomen, maar ik wens dat ter zake een uitgebreid debat wordt gevoerd.

De vraag moet worden gesteld of men in het pedagogisch hoger onderwijs al dan niet in een bijzondere opleiding voor die sector moet voorzien. Dat wordt dan één van de boeiende elementen van een onderwijsdebat, dat eventueel in deze Raad zou worden gevoerd.

De voorzitter : Minister Detiège heeft het woord.

Minister L. Detiège (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, aangezien er in de plenaire vergadering geen vragen werden gesteld in verband met het beroepsopleidingsbeleid, zal ik zeer kort samenvatten wat in de commissie werd gezegd betreffende de behoefte aan netover-

Detiège

schrijdende regionale taakafspraken tussen VDAB, VIZO en volwassenenonderwijs, waar recent een aantal samenwerkingsinitiatieven zijn genomen, onder meer met het nautisch centrum te Zeebrugge en het grafisch centrum te Brugge.

Tevens verwijs ik naar een aantal structuren die werden opgezet om de realisatie van die doelstelling te bevorderen, meer bepaald de STC-werkgroepen onderwijs-arbeidsmarkt en het Begeleidingscomité Permanent Arbeidsmarktonderzoek.

Op korte termijn zullen er initiatieven worden genomen, zodat in 1993 een evenwichtige programmatie tot stand kan komen en afspraken kunnen worden gemaakt met betrekking tot de doelstellingen van elke opleidingsinstelling. In ieder geval is er reeds een aanzet gegeven om de specifieke opleidingen voor werkzoekenden, verstrekt door de VDAB, en diverse privé-initiatieven te coördineren. Zo moeten de genaamde Kelchtermansprojecten zich krachtens het besluit van de Executieve van april 1992 inschrijven in de beroepsopleidingsplanning van de VDAB en in de gelijkaardige onderrichting, van toepassing verklaard op de ESF-opleidingsprojecten, georganiseerd door private instellingen.

De heer A. Denys : Mevrouw de minister, ik heb de indruk dat deze samenwerking er uiteindelijk toe leidt dat de VDAB meer toegewezen krijgt dan de sociaal-pedagogische opleidingen. Ik stel nochtans vast dat

de kostprijs bij de VDAB veel hoger ligt.

Minister L. Detiège : U verwacht met het debat dat wij pas donderdag zullen voeren en dat specifiek handelt over de opleidings- en tewerkstellingsprogramma's, waarover het VEV een aantal vragen heeft gesteld.

Ik heb het thans over een coördinatie die tot stand moet komen tussen het onderwijs, het VIZO en de beroepsopleiding, waarvoor de eerste initiatieven werden genomen. Het is de bedoeling dat daarover jaarlijks verslagen worden ingediend en daarom wens ik er even de aandacht op te vestigen.

De heer A. Denys : Ik heb het specifiek over de kostprijs van de beroepsopleidingen. Er is het sociaal-pedagogisch onderwijs, het VIZO en de VDAB. Welnu, als ik de kostprijs vergelijk, stel ik vast dat de VDAB veel duurder is. Dat heeft toch betrekking op het debat van vandaag ?

Minister L. Detiège : Ik heb het nu over de specifieke beroepsopleidingen die in scholen kunnen worden gegeven en waarover wij bepaalde akkoorden moeten afsluiten, zoals wij gedaan hebben met het grafisch centrum te Brugge en het nautisch centrum te Zeebrugge. Het is de bedoeling door coördinatie overlappen en dubbele uitgaven te vermijden. In 1993 zullen wij een eerste verslag ter zake voorleggen.

Mijnheer Denys, tijdens de bespreking hebt u geen enkele vraag in dat verband gesteld. Ik stel voor dat u

uw specifieke vragen in verband met de uitgaven van de VDAB donderdag stelt, tijdens het debat over de Werkgelegenheid. Ik ga ter zake trouwens niet akkoord met de gegevens die u verstrekt.

De heer A. Denys : Mijn vraag betreft de beroepsopleiding. Ik ga akkoord met een vorm van coördinatie, maar het verschil in kostprijs tussen het ene systeem en het andere lijkt mij zeer groot.

Minister L. Detiège : U verwacht deze discussie met de bespreking van de tewerkstellingsprogramma's.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? **(Neen)**

Dan is de bespreking van dit programma gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, wij zijn aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze ochtend. Wij komen deze middag om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te werken. De vergadering is gesloten.

- **De vergadering wordt gesloten om 12.26 uur.**
